

Hallituksen esitys Eduskunnalle sovittelua ja välitystä ETYKin yhteydessä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi joulukuussa 1992 tehdyn yleissopimuksen sovittelusta ja välityksestä ETYKin yhteydessä.

Yleissopimuksella perustetaan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen (ETYK) yhteyteen sovittelu- ja välitystuomioistuin ratkaisemaan sovittelemalla ja tarvittaessa välittämällä riidat, jotka sopimusvaltiot toimittavat sen käsiteltäväksi. Tuomioistuimen muodostavat sovittelijat ja välimiehet, jotka kukin sopimusvaltio nimittää sopimuksen voimaantulon jälkeen.

Yleissopimus ja siihen liittyvä rahoitusta koskeva pöytäkirja tulevat voimaan kaksi kuukautta sen jälkeen, kun kahdestoista ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Yleissopimus ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan hyväksymistä pyydetään, koska yleissopimuksen sisältämä pakollinen ja sitova yleinen riitojen ratkaisumenettely rajoittaa Suomen yleistä täysivaltaisuutta. Lisäksi yleissopimuksesta aiheutuu valtiolle jatkuvia menoja.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja asian valmistelu

Riitojen rauhanomaista ratkaisemista koskevia periaatteita sisältyy jo Helsingissä vuonna 1975 pidetyn ETYKin huippukokouksen päätösasiakirjaan, jossa päätettiin myös jatkaa olemassaolevien menetelmien täydentämiseen tähtäävän ja yleisesti hyväksyttävän riitojen rauhanomaisen ratkaisemisen menetelmän kehittämistä. Asiasta järjestettiin kokous Montreuxissa vuonna 1978, Ateenassa vuonna 1984 ja Valettassa vuonna 1991. Valettan asiantuntijakokouksessa ja edelleen ETYKin ministerineuvoston kokouksessa Berliinissä hyväksyttiin raportti, joka sisälsi ETYKin riitojen rauhanomaista ratkaisemista koskevat periaatteet sekä mekanismin riitojen ratkaisemiseksi (niin sanottu Valettan mekanismi). Hyväksytyt periaatteet olivat kuitenkin melko yleisluontoisia ja mekanismi heikohko, koska pakollisesta ja

sitoviin ratkaisuihin johtavasta kolmannen osapuolen osallistumisesta ETYKin osanottajavaltioiden välisten riitojen ratkaisemiseen ei päästy yhteisymmärrykseen.

Uusi aloite ETYKin riitojenratkaisujärjestelmän kehittämiseksi tehtiin ennen Helsingin seurantakokouksen alkua vuonna 1992.

Suomi on osallistunut ETYKin riitojen ratkaisua koskeviin aikaisempiin kokouksiin ja edelleen yleissopimuksen valmisteluun Helsingin seurantakokouksessa ja Genevessä järjestetyssä asiantuntijakokouksessa lokakuussa 1992.

ETYKin ministerineuvoston kokouksessa joulukuussa 1992 hyväksyttiin päätös riitojen rauhanomaisesta ratkaisemisesta, joka sisältää useita keinoja riitojen ratkaisemiseksi ETYKin yhteydessä. Päätöksen II liite sisältää yleissopimuksen sovittelusta ja välityksestä. Päätöksen I liite sisältää muutoksia niin sanottuun Valettan mekanismiin. III liite sisältää määräykset eri-

tyisestä ETYKin sovittelukomissiosta ja IV liite määräykset sovitteluun ohjaamisesta. Yleissopimuksen määräykset ovat itsenäisiä suhteessa muihin liitteisiin.

Yleissopimus avattiin ETYKin osanottajavaltioiden allekirjoittamista varten Tukholmassa 15 päivänä joulukuuta 1992 ETYKin ministerineuvoston hyväksyttyä yleissopimuksen. Suomi allekirjoitti sopimuksen tuolloin yhdessä 28 muun ETYKin osanottajavaltion kanssa. Tällä hetkellä allekirjoittajia on 33. Sopimuksen ovat ratifioineet Italia, Kroatia, Kypros, Liechtenstein, Monako, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Sveitsi ja Tanska.

Yleissopimukseen liittyvä rahoitusta koskeva pöytäkirja tehtiin Prahassa 28 päivänä huhtikuuta 1993. Pöytäkirja sitoo kaikkia valtioita, jotka tulevat yleissopimuksen sopimuspuoleksi.

Suomi on perinteisesti kannattanut kansainvälisissä suhteissaan pakollisia riitojenratkaisumenettelyjä. Tämä on heijastunut siinä, että Suomi on kannattanut pakollisten riitojenratkaisulausekkeiden sisällyttämistä sekä kahdenettä monenvälisiin sopimuksiin. Suomi on myös tunnustanut Kansainvälisen tuomioistuimen pakollisen tuomiovallan vastavuoroisuuden ehdoin (SopS 1/56, SopS 29/58). Muita yleisiä monenvälisiä riitojenratkaisusopimuksia, joihin Suomi on liittynyt, ovat yleissopimus kansainvälisten riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta (SopS 11/24) ja yleissopimuskirja, joka sisältää säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta (SopS 5/30). Nyt käsiteltävänä oleva sopimus noudattaa perusratkaisuiltaan näitä sopimuksia mutta sisältää joitakin osin yksityiskohtaisempia määräyksiä.

Yleissopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen esitys on laadittu ulkoasiainministeriössä virkatyönä.

2. Yleissopimuksen pääasiallinen sisältö

Yleissopimuksella perustetaan ETYKin yhteyteen sovittelu- ja välitystuomioistuin ratkaisemaan sovittelemalla ja tarvittaessa välittämällä riidat, jotka sopimusvaltiot toimittavat sen käsiteltäväksi. Tuomioistuimen muodostavat sovittelijat ja välimiehet, jotka kukin sopimusvaltio nimittää sopimuksen voimaantulon jälkeen. Tuomioistuin ei ole kuitenkaan jatkuvasti koolla, vaan kutakin riitaa varten valitaan

sovittelijoiden tai välimiesten luettelosta erillinen sovittelukomissio tai välimiesoikeus.

Tuomioistuimen kotipaikka on Genevessä. Tuomioistuin nimittää itselleen pääsihteerin ja muut mahdollisesti tarvittavat virkailijat.

Tuomioistuimen toiminnasta johtuvat kustannukset jaetaan sopimusvaltioiden kesken. Kustannusten laskemista, tuomioistuimen vuotuista budjettia, kirjanpidon tarkastamista ja muut rahoitusta koskevat määräykset sisältyvät yleissopimukseen liittyvään rahoitusta koskevaan pöytäkirjaan. Pöytäkirja on hyväksytty myöhemmin kuin yleissopimus, mutta se sitoo kaikkia yleissopimuksen sopimuspuolia.

Sovittelijoista muodostettavan sovittelukomission käsiteltäväksi voidaan antaa sopimusvaltioiden välinen riita, jota ei ole kohtuullisen ajan kuluessa voitu ratkaista neuvottelemalla. Riidan luonnetta ei ole sopimuksessa rajoitettu. Sovittelukomission tehtävänä on avustaa riidan osapuolia ratkaisun löytämisessä kansainvälisen oikeuden ja ETYK-velvoitteiden mukaisesti. Sovittelumenettely on pakollinen, mutta komission sovintoehdotus ei sido riidan osapuolia.

Myöskään yleissopimuksen mukaiseen välitysmenettelyyn saatettavan riidan luonnetta ei ole rajoitettu. Välimiesoikeuden toimivalta voi perustua joko riidan osapuolten tekemään välityssopimukseen tai selitykseen, jolla sopimusvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä välimiesoikeuden pakollisen toimivallan vastavuoroisesti. Välimiesoikeuden päätös on lopullinen eikä siitä voida valittaa.

Yleissopimus sisältää myös määräyksiä, jotka mahdollistavat sen sisältämän sovittelu- tai välitysmenettelyn käyttämisen myös sellaisissa tapauksissa, että kaikki riidan osapuolena olevat ETYKin osanottajavaltiot eivät ole yleissopimuksen sopimuspuolia. Pyyntö menettelyn käyttämisestä perustuu tuolloin riidan osapuolten väliseen erityiseen sopimukseen, jossa päätetään riidan viemisestä yleissopimuksessa tarkoitettuun riitojen ratkaisumenettelyyn.

3. Yleissopimuksen merkitys

Yleissopimus korostaa ETYKin roolia keskeisenä turvallisuuspoliittisena yhteistyöfoorumina Euroopassa. Yleissopimus tuo merkittävän lisän osanottajavaltioiden mahdollisuuksiin ratkaista konfliktinsa rauhanomaisin keinoin. Yleissopimus liittyy myös ETYKin yhä tar-

keämpään tehtävään konfliktien ehkäisyn ja kriisin hallinnan alueella. Yleissopimuksen merkitystä ja sen voimaantuloa on korostettu ETYKin poliittisissa elimissä.

Yleissopimus on merkittävä uusi instrumentti valtioiden välisten riitojen ratkaisemissa ja uusi ulottuvuus ETYKin osanottajavaltioiden välisissä järjestelyissä. Yleissopimus on ensimmäinen oikeudellisesti velvoittava sopimus ETYKin puitteissa. Se hyväksyttiin konsensuksella osana laajempaa riitojen ratkaisua ETYKin yhteydessä koskevaa päätöstä. Yleissopimus sitoo oikeudellisesti vain niitä ETYKin osanottajavaltioita, jotka ratifioivat sopimuksen tai liittyvät siihen. Kuitenkin myös muut ETYKin osanottajavaltiot voivat tietyn riidan osalta sitoutua noudattamaan yleissopimuksen määräyksiä.

Yleissopimuksen ratifioiminen on Suomen omaksuman, pakollisia riitojenratkaisumenettelyjä kannattavan linjan mukaista.

4. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Yleissopimuksen 13 artiklan mukaan tuomioistuimen kaikki kustannukset jaetaan sopimusvaltioiden kesken. Sopimukseen liittyvän rahoitusta koskevan pöytäkirjan 2 artiklan mukaan budjetin maksuosuudet jaetaan sopimusvaltioiden kesken ETYKissä sovellettavan jakotaulukon mukaisesti. Taulukkoa tarkistetaan sen mukaisesti, että kaikki ETYKin osanottajavaltiot eivät todennäköisesti ole sopimuksen osapuolia. Tuomioistuimen kustannuksia

on mahdotonta tarkasti arvioida etukäteen. On odotettavissa, että tuomioistuimen kiinteät kustannukset pysyvät kohtuullisina, mutta sen varsinaiseen toimintaan liittyvät kustannukset tulevat riippumaan tuomioistuimen käsiteltäviksi tulevien tapausten lukumäärästä.

Pöytäkirjan 3 artiklan mukaan yleissopimuksen voimaantulovuoden budjetti on alustavasti vahvistettu 250.000 Sveitsin frangiksi. Pöytäkirjan neuvotteluissa esitettyjen tietojen valossa voidaan lopullisen budjetin kuitenkin arvioida nousevan tätä suuremmaksi eli noin 300.000—400.000 Sveitsin frangiksi (noin 1.200.000—1.500.000 markkaa). Ensimmäisen vuoden budjetin pääosa sisältää kertaluonteisia muun muassa tuomioistuimen perustamiseen ja tuomioistuimen sääntöjen laatimiseen liittyviä kustannuksia. Myöhempien toimintavuosien budjetti olisi näin ollen pienempi kuin ensimmäisen vuoden budjetti. Suomen maksuosuus ETYKin budjetista on 2,05 %. Sopimusvaltioiden määrän mukaisesti tarkistettu Suomen maksuosuus olisi tuomioistuimen ensimmäisinä toimintavuosina arviolta noin 6% (noin 70.000—90.000 markkaa).

Yleissopimuksesta johtuvat maksuosuudet on tarkoitus sisällyttää valtion talousarviossa ulkoasiainministeriön määrärahoihin.

Yleissopimuksen 17 artiklan mukaan riidan osapuolet vastaavat omista kustannuksistaan. Riidan käsittelystä tai päätöksistä johtuvat mahdolliset kustannukset ovat satunnaisia, eikä tällaisten kustannusten vaikutus valtiontalouteen ole arvioitavissa.

Yleissopimuksella ei ole organisatorisia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleissopimuksen sisältö

I luku: Yleiset määräykset

1 artiklalla perustetaan ETYKin sovittelu ja välitystuomioistuin.

2 artiklan mukaan tuomioistuin muodostuu sopimusvaltioiden nimittämistä sovittelijoista ja välimiehistä. Yksittäisen riidan sovittelua varten perustetaan sovittelukomissio ja välitystä varten välimiesoikes.

3 artikla sisältää yksityiskohtaiset määräykset sovittelijoiden nimittämisestä. Kukin sopimusvaltio nimittää kaksi sovittelijaa, joista ainakin toisen tulee olla tuon valtion kansalainen.

4 artikla sisältää yksityiskohtaiset määräykset välimiesten nimittämisestä. Kukin valtio nimittää yhden välimiehen ja yhden varajäsenen. Nimittettävien henkilöiden tulee olla ETYKin osanottajavaltioiden kansalaisia.

5 artiklassa säädetään tuomioistuimen jäsen-
ten ja pääsihteerin riippumattomuudesta.

6 artiklan mukaan tuomioistuimen jäsenet,
pääsihteerit ja riidan osapuolten asiamiehet ja
neuvonantajat nauttivat tehtäviään hoitaessaan
samoja erioikeuksia ja vapauksia, jotka myön-
netään Kansainvälisen tuomioistuimen yhtey-
dessä toimiville henkilöille. Yleisluoteiset mää-
räykset näistä erivapauksista sisältyvät Kan-
sainvälisen tuomioistuimen perussäännön 19
artiklaan ja 42 artiklan 3 momenttiin. Erioi-
keudet ja vapaudet on tarkoitus saattaa voi-
maan Yhdistyneiden Kansakuntien erioikeuk-
sia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen
samoin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien eri-
tyisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koske-
van yleissopimuksen eräiden säännösten hyväk-
symisestä sekä eräille muillekin kansainvälisille
elimille myönnettävistä erioikeuksista ja vapa-
uksista annetun lain (386/58) nojalla. Laissa
olevan valtuuttavan säännöksen mukaan kan-
sainvälisille järjestöille tai niiden määräämiä
tehtäviä suorittaville henkilöille samoin kuin
jäsenvaltioiden edustajille kuuluvat erioikeudet
ja vapaudet voidaan saattaa voimaan asetuk-
sella.

7 artiklan mukaan tuomioistuimella on viisi-
jäseninen puheenjohtajisto. Tuomioistuimen
puheenjohtaja johtaa puhetta myös puheenjoh-
tajistossa.

8 artiklassa määrätään päätösten tekemisestä
äänten enemmistöllä tuomioistuimen eri ko-
koonpanoissa.

9 artiklan mukaan tuomioistuimella on pää-
sihteerit ja muita mahdollisia virkailijoita, jotka
tuomioistuin nimittää. Nämä hoitavat tuomio-
istuimen juoksevat asiat.

10 artiklan mukaan tuomioistuimen koti-
paikka on Geneve. Komissiot ja välimiesoi-
keudet voivat pyydettyä kokoontua myös muu-
alla.

11 artiklassa määrätään, että tuomioistuin
hyväksyy omat sääntönsä, jotka toimitetaan
kuitenkin edelleen sopimuspuolten hyväksyttä-
viksi. Sääntöjen valmistelu on aloitettava 39
artiklan mukaan neljän kuukauden kuluessa
sopimuksen voimaantulosta.

12 artiklan mukaan tuomioistuimen kielä
koskevat määräykset sisältyvät 11 artiklassa
tarkoitettuihin tuomioistuimen sääntöihin.

13 artikla sisältää rahoitusta koskevan yleis-
säännön, jonka mukaan muut kuin 17 artiklas-
sa tarkoitetut kustannukset jaetaan sopimus-
valtioiden kesken. Yksityiskohtaiset määräyk-

set budjetista, kustannusten jaosta ja kirjanpi-
dosta sisältyvät rahoitusta koskevaan pöytäkir-
jaan.

14 artiklan mukaan puheenjohtajisto esittää
ETYKin ministerineuvostolle vuosittain rapor-
tin tuomioistuimen toiminnasta.

15 artiklan mukaan kaikista tuomioistuimelle
tulleista sovittelu- ja välityspyynnöistä ilmoite-
taan ETYKin sihteeristölle, joka ilmoittaa niis-
tä edelleen osanottajavaltioille.

16 artikla sisältää riidan osapuolia koskevan
velvoitteen pidättäytyä kaikista tilannetta pahen-
tavista toimenpiteistä riidan ollessa vireillä tuo-
mioistuimessa. Sekä sovittelukomissiolla että
välimiesoi-keudella on mahdollisuus osoittaa
väliaikaisia toimenpiteitä, joihin osapuolten tu-
lisi ryhtyä.

17 artiklan mukaan riidan osapuolet ja vä-
liintulijat vastaavat omista kustannuksistaan.
Rahoitusta koskevan pöytäkirjan 11 artikla
mahdollistaa sen, että taloudellisissa vaikeuk-
sissa oleva riidan osapuoli saa ns. erityiseltä
menotililtä avustusta riidan käsittelystä johtu-
viin kustannuksiinsa.

II luku: Toimivalta

18 artiklan mukaan sovitteluun voidaan saat-
taa mikä tahansa sopimusvaltioiden välinen
riita, jota ei ole voitu kohtuullisen ajan kulu-
essa ratkaista neuvottelemalla. Käsiteltäviä ri-
itoja ei ole näin ollen rajattu ainoastaan oikeu-
dellisiin riitoihin. Välimiesoi-keuden käsiteltä-
väksi saatettavien riitojen osalta viitataan 26
artiklan määräyksiin.

19 artiklaan on kirjattu määräykset, joilla on
pyritty varmistamaan nyt hyväksyttävän sovit-
telu- ja välimiesmenettelyn yhteensopivuus
muiden riitojenratkaisumenetelmien kanssa.
Nimenomaisesti mainittujen toimivaltamäärä-
ysten lisäksi jokainen valtio voi lisäksi allekir-
joittaessaan tai ratifioiessaan sopimuksen tai
siihen liittyessään tehdä varauman, jolla var-
mistetaan mainittu yhteensopivuus. Liechten-
stein, Puola, Saksa, Sveitsi ja Tanska ovat
tehneet tässä kohdassa tarkoitetun varauman.

III luku: Sovittelu

20 artiklassa luetellaan eri menettelytavat,
joilla riita voidaan saattaa sovittelukomission
käsiteltäväksi. Sovittelukomission perustamista

voidaan pyytää yksipuolisella hakemuksella tai riidan osapuolten välisellä sopimuksella. Sopimuksella voidaan saattaa käsiteltäväksi myös riita, jonka osapuolena on sellainen ETYKin osanottajavaltio, joka ei ole yleissopimuksen osapuoli.

21 artikla sisältää määräykset sovittelukomission kokoonpanosta ja sovittelijoiden valinnasta. Kun riidan osapuolina on kaksi valtiota, sovittelukomissio on pääsääntöisesti viisijäseninen. Riidan osapuolet valitsevat kumpikin yhden jäsenen ja puheenjohtajisto valitsee kolme jäsentä, joiden joukosta valitaan komission puheenjohtaja.

22 artiklassa määrätään, mitä seikkoja komission perustamista koskevan hakemuksen tai sopimuksen tulee sisältää.

23 artiklan mukaan sovittelumenettely on luottamuksellinen. Sovittelukomissio vahvistaa noudatettavan menettelyn kutakin riitaa varten erikseen ottaen kuitenkin huomioon yleissopimuksen määräykset ja tuomioistuimen menettelytapasäännöt. Riidan käsittelyyn voidaan kutsua osallistumaan myös kolmas osapuoli, jonka etua ratkaisu koskee.

24 artiklan mukaan sovittelun tarkoituksena on riidan osapuolten avustaminen ratkaisun löytämisessä kansainvälisen oikeuden ja heidän ETYK-velvoitteidensa mukaisesti.

25 artiklan mukaan riidan osapuolten hyväksyttävissä oleva sovitteluratkaisu kirjataan yhteenvetoon, jonka riidan osapuolet allekirjoittavat. Muussa tapauksessa sovittelukomissio laatii loppuraportin, joka sisältää komission ehdotuksen riidan ratkaisemiseksi. Osapuolille varataan 30 päivää aikaa harkita, hyväksyvätkö he ehdotetun ratkaisun. Jolleivät molemmat osapuolet hyväksy ehdotusta, raportti toimitetaan ETYKin virkamieskomitean välityksellä ministerineuvostolle, joka harkitsee, mihin toimenpiteisiin raportin johdosta tulee ryhtyä.

IV luku: Väilytys

26 artiklan mukaan riita voidaan saattaa välimiesoikeuden ratkaistavaksi sopimusvaltioiden välisellä sopimuksella. Myös riitaisuus, jossa toisella puolella on ETYKin osanottajavaltio, joka ei ole yleissopimuksen osapuoli, voidaan saattaa välimiesoikeuden käsiteltäväksi sopimuksella. Sopimusvaltiot voivat tämän lisäksi milloin tahansa ilmoittaa tunnustavansa vastavuoroisesti välimiesoikeuden toimivallan

pakolliseksi, *ipso facto* ja ilman erityistä sopimusta. Selitys voidaan antaa määräajaksi tai rajoittamattomaksi ajaksi. Selityksessä voidaan rajata tietyt 26 artiklassa luetellut riidat pakollisen toimivallan ulkopuolelle. Selityksen antamista Suomen osalta käsitellään erikseen jäljempänä.

27 artiklan mukaan välityspyynnöstä tulee ilmetä riidan kohde. Jos välityspyynnöksi tehdään hakemuksella tulee siitä ilmetä myös riidan osapuolet ja pääasialliset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin hakemus perustuu.

28 artikla sisältää määräykset välimiesoikeuden kokoonpanosta ja välimiesten valinnasta. Riidan osapuolten välimiesten luetteloon nimittämät jäsenet ovat ex officio välimiesoikeuden jäseniä. Puheenjohtajiston nimittämistä jäseniä on vähintään yksi enemmän kuin riidan osapuolten nimittämistä jäseniä. Jos riidan osapuolena on valtio, joka ei ole yleissopimuksen osapuoli, voi se nimittää välimiesoikeuteen jäsenen 4 artiklassa tarkoitettua luettelosta tai nimittää muun ETYKin osanottajavaltion kansalaisen, joka täyttää jäsenten kelpoisuusehdot.

29 artikla sisältää välitysmenettelyä koskevat säännöt. Välitysmenettelyssä noudatetaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita. Käsittely tapahtuu pääsääntöisesti suljetuin ovin. Välimiesoikeus voi ratkaista riidan myös sellaisessa tapauksessa, että kaikki riidan osapuolet eivät ole saapuneet asiaan käsittelyyn. ETYKin osanottajavaltiolla on mahdollisuus päästä väliintulijaksi riidan käsittelyyn.

30 artiklan mukaan välimiesoikeuden on ratkaistava riidat kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Asia voidaan ratkaista myös kohtuuden mukaan (*ex aequo et bono*), jos riidan osapuolet siihen suostuvat. Välimiesoikeuden ratkaisujen oikeudellinen perusta on näin ollen sama kuin kansainvälisen tuomioistuimen ratkaisuissa.

31 artiklan mukaan välityspäätös on perusteltava. Päätös on lopullinen, eikä siitä voida valittaa. Välimiesoikeutta voidaan pyytää tulkitsemaan päätöksen sisältöä tai sen soveltamisalaa 6 kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta. Päätöksen tarkistamista voidaan pyytää välimiesoikeudelta 10 vuoden kuluessa sen antamisesta, mikäli ilmenee uusia seikkoja, joilla olisi ratkaiseva merkitys.

32 artiklan mukaan välityspäätös on julkinen.

V luku: Loppumääräykset

33—37 artiklat sisältävät tavanomaiset loppumääräykset yleissopimuksen allekirjoittamisesta, voimaantulosta, varaumista, yleissopimuksen muuttamisesta, irtisanomisesta ja tallettajan tehtäviin kuuluvista ilmoituksista ja tiedonannoista.

38 artiklassa vahvistetaan kansainvälisen oikeuden periaate, jonka mukaan sopimuksella ei voida luoda kolmansia valtioita velvoittavia määräyksiä.

39 artikla sisältää siirtymäsäännökset tuomioistuimen, isäntävaltion ja tallettajan tehtävistä yleissopimuksen voimaantulon jälkeen.

2. Välimiesoikeuden toimivallan tunnustamista koskeva selitys

Yleissopimuksen 26 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltiot voivat milloin tahansa ilmoittaa yleissopimuksen tallettajalle tunnustavansa vastavuoroisesti välimiesoikeuden toimivallan pakolliseksi, *ipso facto* ja ilman erityistä sopimusta. Toistaiseksi sopimuksen ratifioineista valtioista vain Ruotsi ja Tanska ovat antaneet tällaisen ilmoituksen.

Tarkoituksena on, että myös Suomi ilmoittaa tunnustavansa vastavuoroisesti välimiesoikeuden toimivallan pakolliseksi, *ipso facto* ja ilman erityistä sopimusta. Tarkoituksena olisi, että selitys olisi voimassa kymmenen vuotta sen antamisesta lukien.

Suomi on tunnustanut kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan siten, että ilmoitus on voimassa viisi vuotta kerrallaan (SopS 29/58). Nyt annettava ilmoitus on uudistettava kymmenen vuoden kuluttua, mikäli Suomi haluaa edelleen tunnustaa välimiesoikeuden pakollisen toimivallan. Myös Ruotsi ja Tanska ovat antaneet ilmoituksensa kymmeneksi vuodeksi. Koska perustettavan uuden tuomioistuimen merkitystä ja toimintaa on mahdotonta arvioida tyhjentävästi etukäteen, on perusteltua, että 26 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettujen ilmoituksen tarkoituksenmukaisuutta harkitaan nimenomaisesti uudelleen kymmenen vuoden kuluttua.

Suomen tulisi tukea tällä yleissopimuksella perustettua ETYKin riitojenratkaisumenettelyä ja erityisesti antaa tukensa välimiesoikeuden pakolliselle toimivallalle. Suomen ja muiden pohjoismaiden esimerkillä voi olla positiivinen

vaikutus Keski- ja Itä-Euroopan valtioille. Pakollisen toimivallan hyväksymisellä olisi erityistä merkitystä juuri näille valtioille, koska muutamaa poikkeusta lukuunottamatta ne eivät ole hyväksyneet kansainvälisen tuomioistuimen pakollista toimivaltaa.

Yleissopimuksen 26 artiklan 2 kappaleen mukaan selityksen antava valtio voi rajata välimiesoikeuden toimivallan ulkopuolelle riidat, jotka koskevat valtion alueellista koskemattomuutta, kansallista puolustusta, itsemääräämisoikeutta maa-alueeseen tai kilpailevia vaatimuksia muita alueita koskevasta lainkäytöstä. Suomen osalta ei pidetä tarpeellisena rajoittaa välimiesoikeuden toimivaltaa mainituilta osin.

3. Voimaantulo

Yleissopimus ja rahoitusta koskeva pöytäkirja tulevat kansainvälisesti voimaan kaksi kuukautta sen jälkeen, kun kahdestoista ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu sopimuksen edellyttämällä tavalla. Kahdestoista ratifioimiskirja talletettiin 5.10.1994 ja yleissopimus ja rahoitusta koskeva pöytäkirja tulevat siis kansainvälisesti voimaan 5.12.1994. Yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan kahden kuukauden kuluttua Suomen ratifioimiskirjan tallettamisesta. Tarkoituksena on, että Suomi ratifioi yleissopimuksen mahdollisimman pian.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Suomen tarkoituksena on ilmoittaa tunnustavansa yleissopimuksessa tarkoitettua välimiesoikeuden pakollinen toimivalta. Välimiesoikeuden päätökset ovat sitovia, eikä niistä voida valittaa. Suomen sitoutuminen tällaiseen pakolliseen ja sitovaan riitojenratkaisumenettelyyn merkitsee Suomen yleisen täysivaltaisuuden rajoittamista. Lisäksi yleissopimuksesta aiheutuu valtiolle jatkuvia menoja.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Tukholmassa 15 päivänä joulukuuta 1992 sovitusta ja välityksestä ETYKin yhteydessä tehdyn yleissopimuksen määräykset,

jotka vaativat Eduskunnan suostumuk-
sen, ja

että Eduskunta antaisi suostumuksensa
siihen, että Suomi antaa yleissopimuksen
26 artiklan 2 kappaleen mukaisen seli-

tyksen, jonka mukaan Suomi tunnustaa
vastavuoroisesti välimiesoikeuden toimi-
*vallan pakolliseksi **ipso facto** ja ilman*
erityistä sopimusta kymmeneksi vuodek-
si.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Heikki Haavisto*

YLEISSOPIMUS

sovittelusta ja välityksestä ETYKin yhteydessä

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot, jotka ovat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen (ETYK) osanottajavaltioita,

ovat tietoisia velvollisuudestaan sopia riitaisuutensa rauhanomaisesti, kuten Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 2 artiklan 3 momentissa ja 33 artiklassa määrätään,

painottavat sitä, että heidän tarkoituksenaan ei ole millään tavoin heikentää muita olemassa olevia instituutioita tai mekanismeja, mukaan lukien Kansainvälisen tuomioistuimen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen, Euroopan Yhteisöjen tuomioistuimen ja Pysyvän välitystuomioistuimen,

vahvistavat vakaan sitoumuksensa sopia riitansa rauhanomaisin keinoin ja päätöksestään kehittää mekanismeja ETYKin osanottajavaltioiden välisten riitojen sopimiseksi,

palauttavat mieliin, että kaikkien ETYK-periaatteiden ja -sitoumusten täydellinen toteuttaminen muodostaa itsessään olennaisen tekijän ETYKin osanottajavaltioiden välisten riitojen ehkäisemisessä,

pitävät tärkeänä edistää ja vahvistaa sitoumuksia, jotka mainitaan erityisesti Valettassa hyväksytyssä riitojen rauhanomaista ratkaisua käsittelevän asiantuntijakokouksen raportissa, joka on vahvistettu ETYKin ministerineuvoston kokouksessa Berliinissä 19 ja 20 kesäkuuta 1991,

ovat sopineet seuraavasta:

I luku

Yleiset määräykset

1 artikla

Tuomioistuimen perustaminen

Perustetaan sovittelu- ja välitystuomioistuin ratkaisemaan sovittelemalla ja tarvittaessa vä-

CONVENTION

on Conciliation and Arbitration within the CSCE

The States parties to this Convention, being States participating in the Conference on Security and Co-operation in Europe,

Conscious of their obligation, as provided for in Article 2, paragraph 3, and Article 33 of the Charter of the United Nations, to settle their disputes peacefully;

Emphasizing that they do not in any way intend to impair other existing institutions or mechanisms, including the International Court of Justice, the European Court of Human Rights, the Court of Justice of the European Communities and the Permanent Court of Arbitration;

Reaffirming their solemn commitment to settle their disputes through peaceful means and their decision to develop mechanisms to settle disputes between participating States;

Recalling that full implementation of all CSCE principles and commitments constitutes in itself an essential element in preventing disputes between the CSCE participating States;

Concerned to further and strengthen the commitments stated, in particular, in the Report of the Meeting of Experts on Peaceful Settlement of Disputes adopted at Valletta and endorsed by the CSCE Council of Ministers of Foreign Affairs at its meeting in Berlin on 19 and 20 June 1991,

Have agreed as follows:

Chapter I

General provisions

Article I

Establishment of the Court

A Court of Conciliation and Arbitration shall be established to settle, by means of

littämällä riidat, jotka sille toimitetaan tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

2 artikla

Sovittelukomissiot ja välimiesoikeudet

1. Sovittelun suorittaa kutakin riitaa varten perustettava sovittelukomissio. Komissio muodostetaan sovittelijoista, jotka valitaan 3 artiklan määräysten mukaisesti laaditusta luettelosta.

2. Väilyksen suorittaa kutakin riitaa varten perustettava välimiesoikeus. Välimiesoikeus muodostetaan välimiehistä, jotka valitaan 4 artiklan määräysten mukaisesti perustetusta luettelosta.

3. Yhdessä sovittelijat ja välimiehet muodostavat ETYKin sovittelu- ja välitystuomioistuinten, josta käytetään jäljempänä nimitystä ”tuomioistuin”

3 artikla

Sovittelijoiden nimittäminen

1. Kukin sopimusvaltio nimittää kahden kuukauden kuluessa yleissopimuksen voimaantulosta kaksi sovittelijaa, joista ainakin toinen tulee olla tuon valtion kansalainen. Toinen sovittelija voi olla muun ETYKin osanottajavaltion kansalainen. Valtio, joka tulee yleissopimuksen sopimuspuoleksi sen voimaantulon jälkeen, nimittää sovittelijansa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun sopimus on tullut sen osalta voimaan.

2. Sovittelijoiden tulee olla henkilöitä, jotka ovat tai ovat olleet korkeassa kansallisessa tai kansainvälisessä virassa, ja joilla on yleisesti tunnustettu pätevyys kansainvälisessä oikeudessa, kansainvälisissä suhteissa tai riitojen ratkaisemisessa.

3. Sovittelijat nimitetään kuuden vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uudistaa. Nimittävä valtio ei voi irtisanoa sovittelijoita kesken toimikauden. Kuolemantapauksen, tehtävästä eroamisen tai tuomioistuimen puheenjohtajiston toteaman esteen vuoksi valtio voi nimittää uuden sovittelijan. Uuden sovittelijan toimikausi kestää hänen edeltäjänsä jäljellä olevan toimikauden loppuun saakka.

4. Toimikauden päättyessä sovittelijat jatkavat jo käsiteltävänä olevien asioiden käsitelyä.

conciliation and, where appropriate, arbitration, disputes which are submitted to it in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2

Conciliation Commission and Arbitral Tribunal

1. Conciliation shall be undertaken by a Conciliation Commission constituted for each dispute. The Commission shall be made up of conciliators drawn from a list established in accordance with the provisions of Article 3.

2. Arbitration shall be undertaken by an Arbitral Tribunal constituted for each dispute. The Tribunal shall be made up of arbitrators drawn from a list established in accordance with the provisions of Article 4.

3. Together, the conciliators and arbitrators shall constitute the Court of Conciliation and Arbitration within the CSCE, hereinafter referred to as "the Court".

Article 3

Appointment of Conciliators

1. Each State party to this Convention shall appoint, within two months following its entry into force, two conciliators of whom at least one is a national of that State. The other may be a national of another CSCE participating State. A State which becomes party to this Convention after its entry into force shall appoint its conciliators within two months following the entry into force of this Convention for the State concerned.

2. The conciliators must be persons holding or having held senior national or international positions and possessing recognized qualifications in international law, international relations, or the settlement of disputes.

3. Conciliators shall be appointed for a renewable period of six years. Their functions may not be terminated by the appointing State during their term of office. In the event of death, resignation or inability to attend recognized by the Bureau, the State concerned shall appoint a new conciliator; the term of office of the new conciliator shall be the remainder of the term of office of the predecessor.

4. Upon termination of their period of office, conciliators shall continue to hear any cases that they are already dealing with.

5. Sovittelijoiden nimet ilmoitetaan tuomioistuimen pääsihteerille, joka merkitsee heidät ETYKin sihteeristölle jaettavaan luetteloon lähetettäväksi edelleen ETYKin osanottajavaltioille.

4 artikla

Välimiesten nimittäminen

1. Kukin sopimusvaltio nimittää kahden kuukauden kuluessa yleissopimuksen voimaantulosta yhden välimiehen ja varajäsenen, jotka voivat olla nimittävän valtion kansalaisia tai minkä tahansa muun ETYKin osanottajavaltion kansalaisia. Valtio, joka tulee sopimuspuoleksi yleissopimuksen voimaantulon jälkeen, nimittää välimiehen ja varajäsenen kahden kuukauden kuluessa siitä, kun sopimus on tullut sen osalta voimaan.

2. Välimiehillä ja varajäsenillä tulee olla pätevyys, jota edellytetään kyseessä olevissa valtioissa korkeimpiin tuomarinvirkoihin nimitettäviltä henkilöiltä tai heidän tulee olla oikeusoppineita, joilla on yleisesti tunnustettu pätevyys kansainvälisessä oikeudessa.

3. Välimiehet ja varajäsenet nimitetään kuuden vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uudistaa yhden kerran. Nimittävä valtio ei voi irtisanoa välimiestä kesken toimikauden. Varajäsen astuu välimiehen tilalle kuolemantapauksen, tehtävästä eroamisen tai puheenjohtajiston toteaman välimiehen esteen vuoksi.

4. Jos välimies ja hänen varajäsenensä kuolevat, eroavat tai heillä molemmilla on puheenjohtajiston toteama este, tilalle nimitetään uudet henkilöt 1 kappaleen määräysten mukaisesti. Uusi välimies ja hänen varajäsenensä suorittavat loppuun edeltäjiensä toimikauden.

5. Tuomioistuimen säännöissä voidaan määrätä, että välimiesten ja heidän varajäsentensä vaihtaminen tapahtuu osittain.

6. Toimikauden päättyessä välimiehet jatkavat jo käsiteltävänä olevien asioiden käsitteilyä.

7. Välimiesten nimet ilmoitetaan pääsihteerille, joka merkitsee heidät ETYKin sihteeristölle jaettavaan luetteloon lähetettäväksi edelleen ETYKin osanottajavaltioille.

5. The names of the conciliators shall be notified to the Registrar, who shall enter them into a list, which shall be communicated to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

Article 4

Appointment of Arbitrators

1. Each State party to this Convention shall appoint, within two months following its entry into force, one arbitrator and one alternate, who may be its nationals or nationals of any other CSCE participating State. A State which becomes Party to this Convention after its entry into force shall appoint its arbitrator and the alternate within two months of the entry into force of this Convention for that State.

2. Arbitrators and their alternates must possess the qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices or must be jurisconsults of recognized competence in international law.

3. Arbitrators and their alternates are appointed for a period of six years, which may be renewed once. Their functions may not be terminated by the appointing State party during their term of office. In the event of death, resignation or inability to attend, recognized by the Bureau, the arbitrator shall be replaced by his or her alternate.

4. If an arbitrator and his or her alternate die, resign or are both unable to attend, the fact being recognized by the Bureau, new appointments will be made in accordance with paragraph 1. The new arbitrator and his or her alternate shall complete the term of office of their predecessors.

5. The Rules of the Court may provide for a partial renewal of the arbitrators and their alternates.

6. Upon expiry of their term of office, arbitrators shall continue to hear any cases that they are already dealing with.

7. The names of the arbitrators shall be notified to the Registrar, who shall enter them into a list, which shall be communicated to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

5 artikla

Tuomioistuimen jäsenten ja pääsihteerin riippumattomuus

Sovittelijoiden, välimiesten ja pääsihteerin tulee hoitaa tehtäviään täysin riippumattomasti. Heidän tulee ennen tehtävänsä vastaanottamista antaa vakuutus, että he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnontarkasti.

6 artikla

Erioikeudet ja vapaudet

Sovittelijat, välimiehet, pääsihteeri ja riidan osapuolten asiamiehet ja neuvonantajat nauttavat tehtäviään hoitaessaan sopimusvaltioiden alueella samoja erioikeuksia ja vapauksia, jotka myönnetään Kansainvälisen tuomioistuimen yhteydessä toimiville henkilöille.

7 artikla

Tuomioistuimen puheenjohtajisto

1. Tuomioistuimen puheenjohtajisto muodostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja kolmesta muusta jäsenestä.

2. Tuomioistuimen jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan. Tuomioistuimen puheenjohtaja toimii puheenjohtajana myös puheenjohtajistossa.

3. Sovittelijat ja välimiehet valitsevat kummatkin keskuudestaan puheenjohtajistoon kaksi jäsentä ja näiden varajäsenet.

4. Puheenjohtajisto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Varapuheenjohtajan tulee olla sovittelija, jos puheenjohtaja on välimies, ja välimies, jos puheenjohtaja on sovittelija.

5. Puheenjohtajan ja muiden puheenjohtajiston jäsenten ja näiden varajäsenten valitsemista koskevat menettelytavat vahvistetaan tuomioistuimen säännöissä.

8 artikla

Päätöksenteko

1. Tuomioistuimen päätökset tehdään äänestukseen osallistuvien jäsenten äänten enemmistöllä. Äänestämästä pidättyvien jäsenten ei katsota osallistuvan äänestykseen.

2. Puheenjohtajiston päätökset tehdään sen jäsenten äänten enemmistöllä.

Article 5

Independence of the members of the Court and of the Registrar

The conciliators, the arbitrators and the Registrar shall perform their functions in full independence. Before taking up their duties, they shall make a declaration that they will exercise their powers impartially and conscientiously.

Article 6

Privileges and Immunities

The conciliators, the arbitrators, the Registrar and the agents and counsel of the parties to a dispute shall enjoy, while performing their functions in the territory of the States parties to this Convention, the privileges and immunities accorded to persons connected with the International Court of Justice.

Article 7

Bureau of the Court

1. The Bureau of the Court shall consist of a President, a Vice-President and three other members.

2. The President of the Court shall be elected by the members of the Court from among their number. The President presides over the Bureau.

3. The conciliators and the arbitrators shall each elect from among their number two members of the Bureau and their alternates.

4. The Bureau shall elect its Vice-President from among its members. The Vice-President shall be conciliator if the President is an arbitrator, and an arbitrator if the President is a conciliator.

5. The Rules of the Court shall establish the procedures for the election of the President as well as of the other members of the Bureau and their alternates.

Article 8

Decision-Making Procedure

1. The decisions of the Court shall be taken by a majority of the members participating in the vote. Those abstaining shall not be considered participating in the vote.

2. The decisions of the Bureau shall be taken by a majority of its members.

3. Sovittelukomissioiden ja välimiesoikeuksien päätökset tehdään niiden jäsenten äänten enemmistöllä. Jäsenet eivät voi pidäytyä äänestämästä.

4. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee.

9 artikla

Pääsihteeri

Tuomioistuin nimittää pääsihteerin ja huolehtii muiden mahdollisesti tarvittavien virkailijoiden nimittämisestä. Puheenjohtajisto laatii sihteeristön henkilökuntasäännöt, jotka sopimusvaltiot hyväksyvät.

10 artikla

Kotipaikka

1. Tuomioistuimen kotipaikka on Genevessä.

2. Sovittelukomissio tai välimiesoikeus voi kokoontua riidan osapuolten pyynnöstä ja puheenjohtajiston suostumuksella myös muualla.

11 artikla

Tuomioistuimen säännöt

1. Tuomioistuin hyväksyy omat sääntönsä, jotka toimitetaan edelleen sopimuspuolten hyväksyttäväksi.

2. Tuomioistuimen säännöt sisältävät erityisesti tämän yleissopimuksen mukaisesti perustettavissa sovittelukomissioissa ja välimiesoikeuksissa noudatettavat menettelytavat. Niissä tulee määrätä, mistä menettelytavoista ei voida riidan osapuolten sopimuksella poiketa.

12 artikla

Työkielei

Tuomioistuimen säännöt sisältävät kielten käyttämistä koskevat määräykset.

13 artikla

Rahoitusta koskeva pöytäkirja

17 artiklassa säädettyä poikkeusta lukuun ottamatta tuomioistuimen kaikki kustannukset jaetaan sopimusvaltioiden kesken. Kustannusten laskemista, tuomioistuimen vuotuisen bud-

3. The decisions of the Conciliation Commissions and the Arbitral Tribunals shall be taken by a majority of their members, who may not abstain from voting.

4. In the event of a tied vote, the vote of the presiding officer shall prevail.

Article 9

Registrar

The Court shall appoint its Registrar and may provide for the appointment of such other officers as may be necessary. The staff regulations of the Registry shall be drawn up by the Bureau and adopted by the States parties to this Convention.

Article 10

Seat

1. The seat of the Court shall be established in Geneva.

2. At the request of the parties to the dispute and in agreement with the Bureau, a Conciliation Commission or an Arbitral Tribunal may meet at another location.

Article 11

Rules of the Court

1. The Court shall adopt its own Rules, which shall be subject to approval by States parties to this Convention.

2. The Rules of the Court shall establish, in particular, the rules of procedure to be followed by the Conciliation Commissions and Arbitral Tribunals constituted pursuant to this Convention. They shall state which of these rules may not be waived by agreement between the parties to the dispute.

Article 12

Working Languages

The Rules of the Court shall establish rules on the use of languages.

Article 13

Financial Protocol

Subject to the provisions of Article 17, all the costs of the Court shall be met by the States parties to this Convention. The provisions for the calculation of the costs; for the drawing up

jetin laatimista ja hyväksymistä, kustannusten jakamista sopimuspuolten kesken, tuomioistuinten kirjanpidon tarkastamista ja muita näihin liittyviä asioita koskevat määräykset sisällytetään rahoitusta koskevaan pöytäkirjaan, jonka virkamieskomitea hyväksyy. Pöytäkirja sitoo valtiota, joka tulee tämän yleissopimuksen sopimuspuoleksi.

14 artikla

Määräaikaisraportti

Puheenjohtajisto esittää ETYK:n ministerineuvostolle virkamieskomitean välityksellä vuosittain raportin tämän yleissopimuksen mukaisesta toiminnasta.

15 artikla

Ilmoitukset sovittelu- ja välityspyynnöistä

Tuomioistuimen pääsihteeri ilmoittaa ETYK:n sihteeristölle kaikista sovittelu- ja välityspyynnöistä, joista ilmoitetaan edelleen välittömästi ETYKin osanottajavaltioille.

16 artikla

Riidan osapuolten käyttäytyminen — väliaikaiset toimenpiteet

1. Riidan osapuolten tulee pidättäytyä asian ollessa vireillä kaikista toimenpiteistä, jotka voivat pahentaa tilannetta tai vaikeuttaa tahi estää riidan ratkaisemista.

2. Sovittelukomissio voi kiinnittää käsiteltävään annettun riidan osapuolten huomion toimenpiteisiin, joihin osapuolet voisivat ryhtyä estääkseen riidan pahenemisen tai sen ratkaisemisen vaikeutumisen.

3. Riitaa varten perustettu välimiesoikeus voi osoittaa väliaikaisia toimenpiteitä, joihin riidan osapuolten pitäisi ryhtyä 26 artiklan 4 kappaleen mukaisesti.

17 artikla

Käsittelyyn liittyvät kustannukset

Riidan osapuolet ja väliintulijat vastaavat omista kustannuksistaan.

and approval of the annual budget of the Court; for the distribution of the costs among the States parties to this Convention; for the audit of the accounts of the Court; and for related matters, shall be contained in a Financial Protocol to be adopted by the Committee of Senior Officials. A State becomes bound by the Protocol on becoming a party to this Convention.

Article 14

Periodic Report

The Bureau shall annually present to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials a report on the activities under this Convention.

Article 15

Notice of Requests for Conciliation or Arbitration

The Registrar of the Court shall give notice to the CSCE Secretariat of all requests for conciliation or arbitration, for immediate transmission to the CSCE participating States.

Article 16

Conduct of Parties — Interim Measures

1. During the proceedings, the parties to the dispute shall refrain from any action which may aggravate the situation or further impede or prevent the settlement of the dispute.

2. The Conciliation Commission may draw the attention of the parties to the dispute submitted to it to the measures the parties could take in order to prevent the dispute from being aggravated or its settlement made more difficult.

3. The Arbitral Tribunal constituted for a dispute may indicate the interim measures that ought to be taken by the parties to the dispute in accordance with the provisions of Article 26, paragraph 4.

Article 17

Procedural Costs

The parties to a dispute and any intervening party shall each bear their own costs.

II luku
Toimivalta

18 artikla

*Sovittelukomission ja välimiesoikeuden
toimivalta*

1. Sopimusvaltio voi antaa sovittelukomission käsiteltäväksi riidan, joka sillä on toisen sopimusvaltion kanssa, ja jota ei ole kohtuullisen ajan kuluessa voitu ratkaista neuvottelemalla.

2. Riita voidaan antaa välimiesoikeuden käsiteltäväksi 26 artiklassa säädetyillä ehdoilla.

19 artikla

*Olemassa olevien riitojen ratkaisumenetelmien
turvaaminen*

1. Riitaa varten perustetun sovittelukomission tai välimiesoikeuden tulee luopua toimenpiteistä:

a) Jos riita, ennen kuin se on annettu komission tai välimiesoikeuden käsiteltäväksi, on toimitettu tuomioistuimelle, jonka toimivallan riidan osapuolet ovat kyseessä olevan riidan osalta velvolliset hyväksymään, tai jos sellainen toimielin on jo antanut ratkaisun riidan asiakysymyksessä.

b) Jos riidan osapuolet ovat etukäteen hyväksyneet muun tuomiovaltaa käyttävän toimielimen kuin tässä yleissopimuksessa tarkoitetun välimiesoikeuden yksinomaisen toimivallan ratkaista riita osapuolia sitovasti, tai jos riidan osapuolet ovat sitovasti sopineet ratkaisevansa riidan yksinomaan muilla keinoilla.

2. Riitaa varten perustetun sovittelukomission tulee luopua enemmistä toimenpiteistä vielä senkin jälkeen, kun riita on annettu sen käsiteltäväksi, jos yksi tai useampi riidan osapuolista toimittaa riidan käsiteltäväksi tuomioistuimeen tai oikeuteen, jonka toimivallan riidan osapuolet ovat kyseessä olevan riidan osalta velvolliset hyväksymään.

3. Sovittelukomission tulee lykätä riidan käsittelyä, jos riita on annettu käsiteltäväksi muussa toimielimessä, jolla on toimivalta tehdä riitaa koskevia ehdotuksia. Jos nämä aikaisemmat yritykset eivät johda riidan ratkaisemiseen, komissio jatkaa asian käsittelyä riidan osapuolten tai yhden osapuolen pyynnöstä 26 artiklan 1 kappaaleen mukaisesti.

Chapter II
Competence

Article 18

*Competence of the Commission and of the
Tribunal*

1. Any State party to this Convention may submit to a Conciliation Commission any dispute with another State party which has not been settled within a reasonable period of time through negotiation.

2. Disputes may be submitted to an Arbitral Tribunal under the conditions stipulated in Article 26.

Article 19

Safeguarding the Existing Means of Settlement

1. A Conciliation Commission or an Arbitral Tribunal constituted for a dispute shall take no further action in the case:

(a) If, prior to being submitted to the Commission or the Tribunal, the dispute has been submitted to a court or tribunal whose jurisdiction in respect of the dispute the parties thereto are under a legal obligation to accept, or if such a body has already given a decision on the merits of the dispute;

(b) If the parties to the dispute have accepted in advance the exclusive jurisdiction of a jurisdictional body other than a Tribunal in accordance with this Convention which has jurisdiction to decide, with binding force, on the dispute submitted to it, or if the parties thereto have agreed to seek to settle the dispute exclusively by other means.

2. A Conciliation Commission constituted for a dispute shall take no further action if, even after the dispute has been submitted to it, one or all of the parties refer the dispute to a court or tribunal whose jurisdiction in respect of the dispute the parties thereto are under a legal obligation to accept.

3. A Conciliation Commission shall postpone examining a dispute if this dispute has been submitted to another body which has competence to formulate proposals with respect to this dispute. If those prior efforts do not lead to a settlement of the dispute, the Commission shall resume its work at the request of the parties or one of the parties to

4. Valtio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai liittyessään tähän yleissopimukseen, tehdä varauksen varmistaakseen tällä yleissopimuksella perustettavan riitojen ratkaisumenettelyn yhteensopivuuden muiden riitojen ratkaisukeinojen kanssa, jotka johtuvat asianomaista valtiota sitovista kansainvälisistä velvoitteista.

5. Jos riidan osapuolet pääsevät jonakin ajankohtana sopimukseen riidasta, sovittelukomission tai välimesoikeuden tulee poistaa riita asialistalta saatuaan kaikilta riidan osapuolilta kirjallisen vahvistuksen siitä, että asiassa on päästy sopimukseen.

6. Jos riidan osapuolet ovat erimielisiä siitä, onko sovittelukomissio tai välimesoikeus toimivaltainen, asian ratkaisee komissio tai välimesoikeus.

III luku

Sovittelu

20 artikla

Pyyntö sovittelukomission perustamisesta

1. Sopimusvaltio voi tehdä pääsihteerille hakemuksen, jossa pyydetään sovittelukomission perustamista hakijan ja yhden tai useamman muun sopimusvaltion välistä riitaa varten. Kaksi sopimusvaltiota tai useampi sopimusvaltio voi myös yhdessä tehdä hakemuksen pääsihteerille.

2. Sovittelukomission perustamista voidaan pyytää myös kahden tai useamman sopimusvaltion välisellä sopimuksella tai yhden tai useamman sopimusvaltion ja yhden tai useamman ETYKin osanottajavaltion välisellä sopimuksella. Sopimuksesta on annettava tieto pääsihteerille.

21 artikla

Sovittelukomission perustaminen

1. Kukin riidan osapuoli nimittää sovittelukomissioon 3 artiklan mukaisesti laaditusta luettelosta yhden sovittelijan.

2. Kun saman riidan osapuolina on enemmän kuin kaksi valtiota, samalla puolella ole-

the dispute, subject to the provisions of Article 26, paragraph 1.

4. A State may, at the time of signing, ratifying or acceding to this Convention, make a reservation in order to ensure the compatibility of the mechanism of dispute settlement that this Convention establishes with other means of dispute settlement resulting from international undertakings applicable to that State.

5. If, at any time, the parties arrive at a settlement of their dispute, the Commission or Tribunal shall remove the dispute from its list, on receiving written confirmation from all the parties thereto that they have reached a settlement of the dispute.

6. In the event of disagreement between the parties to the dispute with regard to the competence of the Commission or the Tribunal, the decision in the matter shall rest with the Commission or the Tribunal.

Chapter III

Conciliation

Article 20

Request for the Constitution of a Conciliation Commission

1. Any State party to this Convention may lodge an application with the Registrar requesting the constitution of a Conciliation Commission for a dispute between it and one or more other States parties. Two or more States parties may also jointly lodge an application with the Registrar.

2. The constitution of a Conciliation Commission may also be requested by agreement between two or more States parties or between one or more States parties and one or more other CSCE participating States. The agreement shall be notified to the Registrar.

Article 21

Constitution of the Conciliation Commission

1. Each party to the dispute shall appoint, from the list of conciliators established in accordance with Article 3, one conciliator to sit on the Commission.

2. When more than two States are parties to the same dispute, the States asserting the same

vat valtiot voivat sopia nimittävänsä vain yhden sovittelijan. Jos valtiot eivät sovi yhden sovittelijan nimittämisestä, riidan molemmat puolet nimittävät saman määrän sovittelijoita, joiden enimmäismäärän päättää puheenjohtajisto.

3. Sovittelukomission käsiteltäväksi annetun riidan osapuoli, joka ei ole tämän yleissopimuksen sopimusvaltio, voi nimittää komissioon henkilön joko 3 artiklan mukaisesti laaditusta luettelosta tai muiden ETYKin osanottajavaltioiden kansalaisten keskuudesta. Siinä tapauksessa tällaisilla henkilöillä on riitaa käsitellessään samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla komission jäsenillä. Heidän tulee hoitaa tehtäviään täysin riippumattomasti ja antaa ennen tehtävänsä vastaanottamista 5 artiklassa tarkoitettu vakuutus.

4. Kun hakemus tai sopimus, jolla riidan osapuolet pyytävät sovittelukomission perustamista, on saapunut, tuomioistuimen puheenjohtaja ryhtyy neuvottelemaan riidan osapuolten kanssa komission kokoonpanosta.

5. Puheenjohtajisto nimittää komissioon kolme muuta sovittelijaa. Puheenjohtajisto voi vähentää tai lisätä näiden jäsenten lukumäärää kuitenkin siten, että lukumäärä säilyy parittomana. Sovittelijoiden luettelossa olevat puheenjohtajiston jäsenet tai heidän varajäsenensä voidaan nimittää komissioon.

6. Komissio valitsee itselleen puheenjohtajan niiden jäsenten joukosta, jotka puheenjohtajisto on nimittänyt.

7. Tuomioistuimen säännöissä on määrättävä menettelytavat, jotka soveltuvat, jos komissioon nimitettyä jäsentä vastustetaan tai jos jäsen on estynyt tai kieltäytyy ottamasta osaa käsittelyyn joko alusta lähtien tai käsittelyn aikana.

8. Tämän artiklan soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee puheenjohtajisto alustavana asiana.

22 artikla

Sovittelukomission perustamista koskeva menettely

1. Jos sovittelukomission perustamista pyydetään hakemuksella, hakemuksessa on ilmoi-

interest may agree to appoint one single conciliator. If they do not so agree, each of the two sides to the dispute shall appoint the same number of conciliators up to a maximum decided by the Bureau.

3. Any State which is a party to a dispute submitted to a Conciliation Commission and which is not a party to this Convention, may appoint a person to sit on the Commission, either from the list of conciliators established in accordance with Article 3, or from among other persons who are nationals of a CSCE participating State. In this event, for the purpose of examining the dispute, such persons shall have the same rights and the same obligations as the other members of the Commission. They shall perform their functions in full independence and shall make the declaration required by Article 5 before taking their seats on the Commission.

4. As soon as the application or the agreement whereby the parties to a dispute have requested the constitution of a Conciliation Commission is received, the President of the Court shall consult the parties to the dispute as to the composition of the rest of the Commission.

5. The Bureau shall appoint three further conciliators to sit on the Commission. This number can be increased or decreased by the Bureau, provided it is uneven. Members of the Bureau and their alternates, who are on the list of conciliators, shall be eligible for appointment to the Commission.

6. The Commission shall elect its Chairman from among the members appointed by the Bureau.

7. The Rules of the Court shall stipulate the procedures applicable if an objection is raised to one of the members appointed to sit on the Commission or if that member is unable to or refuses to sit at the commencement or in the course of the proceedings.

8. Any question as to the application of this article shall be decided by the Bureau as a preliminary matter.

Article 22

Procedure for the Constitution of a Conciliation Commission

1. If the constitution of a Conciliation Commission is requested by means of an applica-

tettava riidan kohde, niiden osapuolten nimet, joita vastaan hakemus on tehty, sovittelijoiden nimet, jotka hakijana oleva riidan osapuoli tai osapuolet nimittävät. Hakemuksessa tulee myös lyhyesti ilmaista keinot, joihin on aikaisemmin turvauduttu.

2. Kun pääsihteeri on vastaanottanut hakemuksen, hänen tulee heti ilmoittaa asiasta muille hakemuksessa mainituille riidan osapuolille. Riidan toisten osapuolten on nimitettävä komissioon haluamansa sovittelijat viidentoista päivän kuluessa ilmoituksesta lukien. Jos yksi tai usempi riidan osapuoli ei tämän ajan kuluessa ole nimittänyt sovittelijaa tai sovittelijoita, jotka sillä on oikeus nimittää, puheenjohtajisto nimittää tarvittavan määrän sovittelijoita. Puheenjohtajiston nimittämät henkilöt tulee valita niiden sovittelijoiden joukosta, jotka kyseessä olevan riidan osapuoli on nimittänyt 3 artiklan mukaisesti, tai jos tämä ei ole vielä nimittänyt sovittelijaa, niiden sovittelijoiden joukosta, joita riidan vastapuoli ei ole nimittänyt.

3. Jos sovittelukomission perustamista pyydetään sopimuksella, sopimuksessa tulee mainita riidan kohde. Jolleivät osapuolet ole päässeet sopimukseen riidan kohteesta tai osasta sitä, kukin osapuoli voi muotoilla oman kantansa asiasta.

4. Samalla kun osapuolet pyytävät sovittelukomission perustamista sopimuksella, kunkin osapuolen tulee ilmoittaa pääsihteerille komissioon nimittämänsä sovittelijan tai sovittelijat.

tion, the application shall state the subject of the dispute, the name of the party or parties against which the application is directed, and the name of the conciliator or conciliators appointed by the requesting party or parties to the dispute. The application shall also briefly indicate the means of settlement previously resorted to.

2. As soon as an application has been received, the Registrar shall notify the other party or parties to the dispute mentioned in the application. Within a period of fifteen days from the notification, the other party or parties to the dispute shall appoint the conciliator or conciliators of their choice to sit on the Commission. If, within this period, one or more parties to the dispute have not appointed the member or members of the Commission whom they are entitled to appoint, the Bureau shall appoint the appropriate number of conciliators. Such appointment shall be made from among the conciliators appointed in accordance with Article 3 by the party or each of the parties involved or, if those parties have not yet appointed conciliators, from among the other conciliators not appointed by the other party or parties to the dispute.

3. If the constitution of a Conciliation Commission is requested by means of an agreement, the agreement shall state the subject of the dispute. If there is no agreement, in whole or in part, concerning the subject of the dispute, each party thereto may formulate its own position in respect of such subject.

4. At the same time as the parties request the constitution of a Conciliation Commission by agreement, each party shall notify the Registrar of the name of the conciliator or conciliators whom it has appointed to sit on the Commission.

23 artikla

Sovittelumenettely

1. Sovittelukäsittely on luottamuksellinen ja kaikilla riidan osapuolilla on oikeus tulla kuuluksi. Sovittelu- komissio määrää noudatettavan menettelyn neuvoteltuaan riidan osapuolten kanssa ottaen huomioon 10 ja 11 artiklan määräykset ja tuomioistuimen menettelytapasäännöt.

2. Jos riidan osapuolet sopivat asiasta, sovittelukomissio voi kutsua muun sopimuspuo-

Article 23

Conciliation Procedure

1. The conciliation proceedings shall be confidential and all parties to the dispute shall have the right to be heard. Subject to the provisions of Articles 10 and 11 and the Rules of the Court, the Conciliation Commission shall, after consultation with the parties to the dispute, determine the procedure.

2. If the parties to the dispute agree thereon, the Conciliation Commission may invite

len, jonka etua riidan ratkaisu koskee, osallistumaan asian käsittelyyn.

24 artikla

Sovittelun tarkoitus

Sovittelukomission tulee avustaa riidan osapuolia ratkaisun löytämisessä kansainvälisen oikeuden ja heidän ETYK-velvoitteidensa mukaisesti.

25 artikla

Sovittelun tulos

1. Jos riidan osapuolet saavuttavat riidan käsittelyn aikana sovittelukomission avustuksella molemmille puolille hyväksyttävän ratkaisun, heidän tulee kirjata sopimuksen ehdot loppuyhteenvedoon, jonka allekirjoittavat osapuolten edustajat sekä komission jäsenet. Asiakirjan allekirjoittaminen päättää asian käsittelyn. Sovittelun onnistumisesta ilmoitetaan ETYKin ministerineuvostolle virkamieskomitean välityksellä.

2. Kun sovittelukomissio katsoo, että kaikki riidan näkökohdat ja kaikki mahdollisuudet ratkaisun löytämiseksi on tutkittu, se laatii loppuraportin. Raportti sisältää komission ehdotukset riidan rauhanomaisesta ratkaisemisesta.

3. Sovittelukomission raportti saatetaan tiedoksi riidan osapuolille, joilla on kolmekymmentä päivää aikaa tutkia sitä ja ilmoittaa komission puheenjohtajalle, ovatko ne halukkaita hyväksymään ehdotetun ratkaisun.

4. Jos riidan osapuoli ei hyväksy ehdotettua ratkaisua, toinen osapuoli tai osapuolet eivät ole enää sidotut omaan ilmoitukseensa ratkaisun hyväksymisestä.

5. Jos riidan osapuolet eivät ole hyväksyneet ehdotettua ratkaisua 3 kappaleessa säädettyssä ajassa, raportti toimitetaan ulkoministerineuvostolle virkamieskomitean välityksellä.

6. Komissio laatii myös raportin, jolla ilmoitetaan ETYKin ministerineuvostolle välittömästi virkamieskomitean välityksellä olosuhteista, joissa riidan osapuoli ei osallistu soviteluun tai poistuu kesken käsittelyn.

any State party to this Convention which has an interest in the settlement of the dispute to participate in the proceedings.

Article 24

Objective of Conciliation

The Conciliation Commission shall assist the parties to the dispute in finding a settlement in accordance with international law and their CSCE commitments.

Article 25

Result of the Conciliation

1. If, during the proceedings, the parties to the dispute, with the help of the Conciliation Commission, reach a mutually acceptable settlement, they shall record the terms of this settlement in a summary of conclusions signed by their representatives and by the members of the Commission. The signing of the document shall conclude the proceedings. The CSCE Council shall be informed through the Committee of Senior Officials of the success of the conciliation.

2. When the Conciliation Commission considers that all the aspects of the dispute and all the possibilities of finding a solution have been explored, it shall draw up a final report. The report shall contain the proposals of the Commission for the peaceful settlement of the dispute.

3. The report of the Conciliation Commission shall be notified to the parties to the dispute, which shall have a period of thirty days in which to examine it and inform the Chairman of the Commission whether they are willing to accept the proposed settlement.

4. If a party to the dispute does not accept the proposed settlement, the other party or parties are no longer bound by their own acceptance thereof.

5. If, within the period prescribed in paragraph 3, the parties to the dispute have not accepted the proposed settlement, the report shall be forwarded to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials.

6. A report shall also be drawn up which provides immediate notification to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials of circumstances where a party fails to appear for conciliation or leaves a procedure after it has begun.

IV luku

Välitys

26 artikla

Pyyntö välimiesoikeuden perustamisesta

1. Välityspyyntö voidaan tehdä milloin tahansa kahden tai useamman sopimusvaltion välisellä sopimuksella tahi yhden tai useamman sopimusvaltion ja yhden tai useamman muun ETYKin osanottajavaltion välisellä sopimuksella.

2. Sopimusvaltiot voivat milloin tahansa ilmoittaa tämän yleissopimuksen tallettajalle tunnustavansa vastavuoroisesti välimiesoikeuden toimivallan pakolliseksi, *ipso facto* ja ilman erityistä sopimusta. Tällainen selitys voidaan antaa rajoittamattomaksi ajaksi tai koskemaan tiettyä aikaa. Se voi kattaa kaikki riidat tai jättää ulkopuolelle riidat, jotka koskevat valtion alueellista koskemattomuutta, kansallista puolustusta, itsemääräämisoikeutta maa-alueeseen tai kilpailevia vaatimuksia muita alueita koskevasta lainkäyttövallasta.

3. Välityspyyntö 2 kappaleessa tarkoitetun selityksen tehnyttä sopimusvaltiota vastaan voidaan tehdä pääsihteerille osoitettavalla hakemuksella vasta, kun kolmekymmentä päivää on kulunut siitä, kun riita käsitellessä sovittelukomission raportti on toimitettu 25 artiklan 5 kappaleen mukaisesti ETYKin ministerineuvostolle.

4. Kun riita on annettu välimiesoikeudelle tämän artiklan mukaisesti, välimiesoikeus voi omasta aloitteestaan tai yhden tai kaikkien riidan osapuolten pyynnöstä osoittaa väliaikaisia toimenpiteitä, joihin riidan osapuolten pitäisi ryhtyä välttääkseen riidan paheneminen, suuremmat vaikeudet riidan ratkaisemisessa, tai sen, että välimiesoikeuden tuleva päätös olisi mahdoton panna täytäntöön yhden tai useamman riidan osapuolen menettelystä johtuen.

27 artikla

Välimiesoikeuteen saatettavat tapaukset

1. Jos välityspyyntö tehdään sopimuksella, siitä tulee ilmetä riidan kohde. Jollei riidan kohteesta tai osasta sitä ei ole päästy sopimukseen, kukin osapuoli voi määritellä oman kantansa asiaan.

Chapter IV

Arbitration

Article 26

Request for the Constitution of an Arbitral Tribunal

1. A request for arbitration may be made at any time by agreement between two or more States parties to this Convention or between one or more States parties to this Convention and one or more other CSCE participating States.

2. The States parties to this Convention may at any time by a notice addressed to the Depositary declare that they recognize as compulsory, *ipso facto* and without special agreement, the jurisdiction of an Arbitral Tribunal, subject to reciprocity. Such a declaration may be made for an unlimited period or for a specified time. It may cover all disputes or exclude disputes concerning a State's territorial integrity, national defence, title to sovereignty over land territory, or competing claims with regard to jurisdiction over other areas.

3. A request for arbitration against a State party to this Convention which has made the declaration specified in paragraph 2 may be made by means of an application to the Registrar only after a period of thirty days after the report of the Conciliation Commission which has dealt with the dispute has been transmitted to the CSCE Council in accordance with the provisions of Article 25, paragraph 5.

4. When a dispute is submitted to an Arbitral Tribunal in accordance with this article, the Tribunal may, on its own authority or at the request of one or all of the parties to the dispute, indicate interim measures that ought to be taken by the parties to the dispute to avoid an aggravation of the dispute, greater difficulty in reaching a solution, or the possibility of a future award of the Tribunal becoming unenforceable owing to the conduct of one or more of the parties to the dispute.

Article 27

Cases Brought before an Arbitral Tribunal

1. If a request for arbitration is made by means of an agreement, it shall indicate the subject of the dispute. If there is no agreement, in whole or in part, concerning the subject of the dispute, each party thereto may formulate its own position in respect of such subject.

2. Jos välityspyyntö tehdään hakemuksella, siitä tulee ilmetä riidan kohde, sopimuspuolet, joita vastaan hakemus on tehty, ja pääasialliset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin se perustuu. Pääsihteerin on heti hakemuksen vastaanotettuaan ilmoitettava siitä muille hakemuksessa mainituille sopimuspuolille.

28 artikla

Välimiesoikeuden perustaminen

1. Välimiesoikeus perustetaan, kun välityspyyntö on saapunut.

2. Riidan osapuolten 4 artiklan mukaisesti nimittämät välimiehet ovat välimiesoikeuden *ex officio* -jäseniä. Kun saman riidan osapuolena on enemmän kuin kaksi valtiota, samalla puolella olevat valtiot voivat sopia nimittävän-
sä vain yhden välimiehen.

3. Puheenjohtajisto nimittää välimiesten luettelosta niin monta jäsentä välimiesoikeuteen, että sen nimittämiä jäseniä on vähintään yksi enemmän kuin *ex officio* -jäseniä. Välimiesten luettelossa olevat puheenjohtajiston jäsenet tai heidän varajäsenensä voidaan nimittää välimiesoikeuden jäseniksi.

4. Jos *ex officio* -jäsen on estynyt osallistumasta riidan käsittelyyn tai on aikaisemmin osallistunut välimiesoikeuden käsiteltäväksi annetusta riidasta johtuvan asian käsittelyyn, jäsenen tilalle tulee hänen varajäsenensä. Jos varajäsen on samassa tilanteessa, kyseessä oleva valtio nimittää jäsenen käsittelemään riitaa kappaleessa 5 säädettyjen ehtojen mukaisesti. Jos jäsenen tai hänen varajäsenensä kyky toimia välimiesoikeudessa asetetaan kyseenalaiseksi, asian ratkaisee puheenjohtajisto.

5. Valtio, joka on välimiesoikeuden käsiteltäväksi annetun riidan osapuoli, mutta ei ole tämän yleissopimuksen sopimusvaltio, voi nimittää haluamansa henkilön välimiesoikeuteen joko 4 artiklan mukaisesti laaditusta välimiesluettelosta tai muiden, ETYKin osanottajavaltioiden kansalaisten keskuudesta. Sanotulla tavalla nimitettyjen henkilöiden tulee täyttää 4 artiklan 2 kappaleessa säädetyt ehdot, ja heillä on riitaa käsitellessään samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla välimiesoikeuden jäsenillä. Henkilön tulee hoitaa tehtäviään täysin

2. If a request for arbitration is made by means of an application, it shall indicate the subject of the dispute, the States party or parties to this Convention against which it is directed, and the main elements of fact and law on which it is grounded. As soon as the application is received, the Registrar shall notify the other States party or parties mentioned in the application.

Article 28

Constitution of the Arbitral Tribunal

1. When a request for arbitration is submitted, an Arbitral Tribunal shall be constituted.

2. The arbitrators appointed by the parties to the dispute in accordance with Article 4 are *ex officio* members of the Tribunal. When more than two States are parties to the same dispute, the States asserting the same interest may agree to appoint one single arbitrator.

3. The Bureau shall appoint, from among the arbitrators, a number of members to sit on the Tribunal so that the members appointed by the Bureau total at least one more than the *ex officio* members. Members of the Bureau and their alternates, who are on the list of arbitrators, shall be eligible for appointment to the Tribunal.

4. If an *ex officio* member is unable to attend or has previously taken part in any capacity in the hearings of the case arising from the dispute submitted to the Tribunal, that member shall be replaced by his or her alternate. If the alternate is in the same situation, the State involved shall appoint a member to examine the dispute pursuant to the terms and conditions specified in paragraph 5. In the event of a question arising as to the capacity of a member or of his or her alternate to sit on the Tribunal, the matter shall be decided by the Bureau.

5. Any State, which is a party to a dispute submitted to an Arbitral Tribunal and which is not party to this Convention, may appoint a person of its choice to sit on the Tribunal, either from the list of arbitrators established in accordance with Article 4 or from among other persons who are nationals of a CSCE participating State. Any person thus appointed must meet the conditions specified in Article 4, paragraph 2, and for the purpose of examining the dispute, shall have the same rights and obligations as the other members of the Tribunal.

riippumattomasti ja antaa ennen tehtävänsä vastaanottamista 5 artiklassa tarkoitettu vaakuutus.

6. Välimiesoikeus valitsee itselleen puheenjohtajan niiden jäsenten joukosta, jotka puheenjohtajisto on nimittänyt.

7. Jos yksi puheenjohtajiston nimittämistä välimiesoikeuden jäsenistä on estynyt osallistumasta asian käsittelyyn, hänen tilalleen ei nimitetä uutta jäsentä, ellei puheenjohtajiston nimittämien jäsenten lukumäärä ole pienempi kuin *ex officio* -jäsenten tai riidan osapuolten 5 kappaleen mukaisesti nimittämien jäsenten kokonaismäärä. Siinä tapauksessa puheenjohtajisto nimittää 3 ja 4 kappaleiden mukaisesti yhden tai useamman uuden jäsenen. Puheenjohtajaa ei valita uudelleen, jos välimiesoikeuteen nimitetään uusia jäseniä, ellei puheenjohtaja itse ole estynyt osallistumasta asian käsittelyyn.

29 artikla

Välitysmenettely

1. Kaikilla riidan osapuolilla on oikeus tulla kuulluksi välitysmenettelyssä, jossa noudatetaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita. Käsittely koostuu kirjallisesta ja suullisesta osasta.

2. Välimiesoikeudella on riidan osapuoliin nähden sellaiset tosiseikkojen selvittämistä ja tutkintaa koskevat valtuudet, jotka ovat tarpeen heidän tehtäviensä suorittamista varten.

3. ETYKin osanottajavaltio, joka katsoo, että välimiesoikeuden päätös todennäköisesti vaikuttaa sen oikeudellista laatua olevaan etuun, voi kääntyä pääsihteerin puoleen ja pyytää väliintuloa viidentoista päivän kuluessa siitä, kun ETYKin sihteeristö on toimittanut sille 15 artiklan mukaisesti tiedon asiasta. Pyyntö toimitetaan välittömästi tiedoksi riidan osapuolille ja välimiesoikeudelle.

4. Jos väliintulijavaltio osoittaa, että sillä on mainittu etu valvottavanaan, se oikeutetaan osallistumaan asian käsittelyyn sikäli kuin se on tarpeen hänen etunsa valvomiseksi. Välimiesoikeuden päätös sitoo väliintulijavaltiota asiaankuuluvilta osin.

5. Riidan osapuolilla on kolmekymmentä päivää aikaa toimittaa välimiesoikeudelle väliintulopyyntöä koskevat huomionsa. Välimies-

nal. The person shall perform his or her functions in full independence and shall make the declaration required by Article 5 before sitting on the Tribunal.

6. The Tribunal shall appoint its Chairman from among the members appointed by the Bureau.

7. In the event that one of the members of the Tribunal appointed by the Bureau is unable to attend the proceedings, that member shall not be replaced unless the number of members appointed by the Bureau falls below the number of *ex officio* members, or members appointed by the parties to the dispute in accordance with paragraph 5. In this event, one or more new members shall be appointed by the Bureau pursuant to paragraphs 3 and 4 of this article. A new Chairman will not be elected if one or more new members are appointed, unless the member unable to attend is the Chairman of the Tribunal.

Article 29

Arbitration Procedure

1. All the parties to the dispute shall have the right to be heard during the arbitration proceedings, which shall conform to the principles of a fair trial. The proceedings shall consist of a written part and an oral part.

2. The Arbitral Tribunal shall have, in relation to the parties to the dispute, the necessary fact-finding and investigative powers to carry out its tasks.

3. Any CSCE participating State which considers that it has a particular interest of a legal nature likely to be affected by the ruling of the Tribunal may, within fifteen days of the transmission of the notification by the CSCE Secretariat as specified in Article 15, address to the Registrar a request to intervene. This request shall be immediately transmitted to the parties to the dispute and to the Tribunal constituted for the dispute.

4. If the intervening State establishes that it has such an interest, it shall be authorized to participate in the proceedings in so far as may be required for the protection of this interest. The relevant part of the ruling of the Tribunal is binding upon the intervening State.

5. The parties to the dispute have a period of thirty days in which to address their observations regarding the request for intervention

oikeus antaa päätöksen siitä, hyväksytäänkö väliintulopyyntö.

6. Välimiesoikeuden käsittelet tapahtuvat suljetuin ovin, ellei välimiesoikeus riidan osapuolten pyynnöstä toisin päättä.

7. Jos yksi tai useampi riidan osapuolista jää saapumatta asian käsittelyyn, toinen tai muut riidan osapuolet voivat pyytää välimiesoikeutta ratkaisemaan asian heidän vaatimustensa mukaisesti. Välimiesoikeuden tulee ennen sitä varmistaa, että se on toimivaltainen asiassa ja että käsittelyyn osallistuvien osapuolten vaatimukset ovat perusteltuja.

30 artikla

Välimiesoikeuden tehtävät

Välimiesoikeuden tehtävänä on ratkaista sen käsiteltäväksi annetut riidat kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Tämä säännös ei rajoita välimiesoikeuden valtaa ratkaista asia *ex aequo et bono*, jos riidan osapuolet siihen suostuvat.

31 artikla

Välityspäätös

1. Välimiesoikeuden päätöksen tulee sisältää ratkaisun perustelut. Jos päätös ei kokonaisuudessaan tai osittain edusta välimiesoikeuden jäsenten yksimielistä kantaa, jokaisella jäsenellä on oikeus esittää eriävä mielipide.

2. 29 artiklan 4 kappaleessa säädetyn poikkeuksen huomioon ottaen, välimiesoikeuden päätökset ovat sitovia ainoastaan riidan osapuoliin ja kyseessä olevaan riitaan nähden.

3. Päätös on lopullinen eikä siitä voida valittaa. Riidan osapuolet tai yksi niistä voi kuitenkin pyytää välimiesoikeutta tulkitsemaan päätöksen sisältöä tai soveltamisalaa. Elleivät riidan osapuolet toisin sovi, pyyntö on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun päätöksestä on annettu tieto. Välimiesoikeus antaa tulkintansa mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on vastaanottanut riidan osapuolten huomiot.

4. Päätöksen tarkistamista koskeva pyyntö voidaan tehdä ainoastaan, jos se perustuu sellaisen seikan ilmenemiseen, jolla on ratkaiseva merkitys, ja joka ei ollut välimiesoikeuden ja päätöksen tarkistamista pyytävien osapuolten tiedossa päätöksen antamishetkellä. Päätöksen tarkistamista koskeva pyyntö on

to the Tribunal. The Tribunal shall render its decision on the admissibility of the request.

6. The hearings in the Tribunal shall be held *in camera*, unless the Tribunal decides otherwise at the request of the parties to the dispute.

7. In the event that one or more parties to the dispute fail to appear, the other party or parties thereto may request the Tribunal to decide in favour of its or their claims. Before doing so, the Tribunal must satisfy itself that it is competent and that the claims of the party or parties taking part in the proceedings are wellfounded.

Article 30

Function of the Arbitral Tribunal

The function of the Arbitral Tribunal shall be to decide, in accordance with international law, such disputes as are submitted to it. This provision shall not prejudice the power of the Tribunal to decide a case *ex aequo et bono*, if the parties to the dispute so agree.

Article 31

Arbitral Award

1. The award of the Arbitral Tribunal shall state the reasons on which it is based. If it does not represent in whole or in part the unanimous opinion of the members of the Arbitral Tribunal, any member shall be entitled to deliver a separate or dissenting opinion.

2. Subject to Article 29, paragraph 4, the award of the Tribunal shall have binding force only between the parties to the dispute and in respect of the case to which it relates.

3. The award shall be final and not subject to appeal. However, the parties to the dispute or one of them may request that the Tribunal interpret its award as to the meaning or scope. Unless the parties to the dispute agree otherwise, such request shall be made at the latest within six months after the communication of the award. After receiving the observations of the parties to the dispute, the Tribunal shall render its interpretation as soon as possible.

4. An application for revision of the award may be made only when it is based upon the discovery of some fact which is of such a nature as to be a decisive factor and which, when the award was rendered, was unknown to the Tribunal and to the party or parties to the dispute claiming revision. The application for

tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua uuden seikan ilmenemisestä. Päätöksen tarkistamista koskevaa pyyntöä ei voida tehdä enää sen jälkeen, kun päätöksen antamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

5. Mikäli mahdollista, päätöksen tulkitsemista tai tarkistamista koskeva pyyntö tulisi käsitellä siinä välimiesoikeudessa, joka on antanut asiassa päätöksen. Jos puheenjohtajisto katsoo, ettei se ole mahdollista, perustetaan toinen välimiesoikeus 28 artiklan määräysten mukaisesti.

32 artikla

Välityspäätöksen julkaiseminen

Pääsihteeri julkaisee välityspäätöksen. Oikeaksi todistettu jäljennös toimitetaan riidan osapuolille ja ETYKin ministerikomitealle virkamieskomitean välityksellä.

V luku

Loppumääräykset

33 artikla

Allekirjoittaminen ja voimaantulo

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten ETYKin osanottajavaltioille 31 päivään maaliskuuta 1993 asti Ruotsin hallituksen huostassa. Yleissopimus on ratifioitava.

2. ETYKin osanottajavaltiot, jotka eivät ole allekirjoittaneet sopimusta, voivat liittyä siihen myöhemmin.

3. Tämä yleissopimus tulee voimaan kaksi kuukautta sen jälkeen, kun kahdestoista ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu.

4. Valtion osalta, joka ratifioi tämän yleissopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kahdestoista ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, yleissopimus tulee voimaan kahden kuukauden kuluttua päivästä, jona sen ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu.

5. Ruotsin hallitus toimii tämän yleissopimuksen tallettajana.

34 artikla

Varaumat

Tähän yleissopimukseen ei voida tehdä muita kuin sopimuksessa nimenomaisesti sallittuja varauksia.

revision must be made at the latest within six months of the discovery of the new fact. No application for revision may be made after the lapse of ten years from the date of the award.

5. As far as possible, the examination of a request for interpretation or an application for revision should be carried out by the Tribunal which made the award in question. If the Bureau should find this to be impossible, another Tribunal shall be constituted in accordance with the provisions of Article 28.

Article 32

Publication of the Arbitral Award

The award shall be published by the Registrar. A certified copy shall be communicated to the parties to the dispute and to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials.

Chapter V

Final Provisions

Article 33

Signature and Entry into Force

1. This Convention shall be open for signature with the Government of Sweden by the CSCE participating States until 31 March 1993. It shall be subject to ratification.

2. The CSCE participating States which have not signed this Convention may subsequently accede thereto.

3. This Convention shall enter into force two months after the date of deposit of the twelfth instrument of ratification or accession.

4. For every State which ratifies or accedes to this Convention after the deposit of the twelfth instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force two months after its instrument of ratification or accession has been deposited.

5. The Government of Sweden shall serve as depositary of this Convention.

Article 34

Reservations

This Convention may not be the subject of any reservation that it does not expressly authorize.

35 artikla

Muuttaminen

1. Tämän yleissopimuksen muutokset on tehtävä seuraavien kappaleiden mukaisesti.

2. Tämän yleissopimuksen muuttamista voi ehdottaa jokainen sopimusvaltio. Tallettajan on toimitettava muutosehdotukset ETYKin sihteeristölle edelleen lähetettäväksi ETYKin osantajavaltioille.

3. Jos ETYKin ministerineuvosto hyväksyy ehdotetun muutoksen, tallettaja toimittaa muutoksen tekstin tämän yleissopimuksen sopimusvaltioille hyväksyttäväksi kunkin valtion perustuslaillisten vaatimusten mukaisesti.

4. Sellainen muutos tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun kaikki yleissopimuksen sopimuspuolet ovat ilmoittaneet tallettajalle hyväksyvänsä muutoksen.

36 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän yleissopimuksen milloin tahansa ilmoittamalla siitä tallettajalle.

2. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluessa siitä, kun tallettaja on saanut siitä tiedon.

3. Yleissopimusta sovelletaan kuitenkin sopimuksen irtisanoneeseen valtioon niiltä osin kuin on kyseessä riidan käsittely, joka on vireillä sillä hetkellä, kun irtisanominen tulee voimaan. Sellaisen riidan käsittely saatetaan loppuun.

37 artikla

Ilmoitukset ja tiedonannot

Tallettajan tehtäväksi tulevat ilmoitukset ja tiedonannot toimitetaan pääsihteerille ja ETYKin sihteeristölle edelleen ETYKin osantajavaltioille lähetettäväksi.

38 artikla

Valtiot jotka eivät ole sopimusvaltioita

Kansainvälisen oikeuden mukaisesti vahvistetaan, että minkään tässä yleissopimuksessa ei

Article 35

Amendments

1. Amendments to this Convention must be adopted in accordance with the following paragraphs.

2. Amendments to this Convention may be proposed by any State party thereto, and shall be communicated by the Depositary to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

3. If the CSCE Council adopts the proposed text of the amendment, the text shall be forwarded by the Depositary to States parties to this Convention for acceptance in accordance with their respective constitutional requirements.

4. Any such amendment shall come into force on the thirtieth day after all States parties to this Convention have informed the Depositary of their acceptance thereof.

Article 36

Denunciation

1. Any State party to this Convention may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Depositary.

2. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Depositary.

3. This Convention shall, however, continue to apply for the denouncing party with respect to proceedings which are under way at the time the denunciation enters into force. Such proceedings shall be pursued to their conclusion.

Article 37

Notifications and Communications

The notifications and communications to be made by the Depositary shall be transmitted to the Registrar and to the CSCE Secretariat for further transmission to the CSCE participating States.

Article 38

Non-Parties

In conformity with international law, it is confirmed that nothing in this Convention shall

voida tulkita luovan mitään velvollisuuksia tai sitoumuksia ETYK:n osanottaja- valtioille, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimus- valtioita, jollei siitä nimenomaisesti määrätä ja nämä valtiot nimenomaisesti kirjallisesti sitä hyväksy.

39 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Tuomioistuimen on ryhdyttävä neljän kuukauden kuluessa tämän yleissopimuksen voimaantulosta valitsemaan puheenjohtajisto- aan, hyväksymään menettelytapasääntöään ja nimittämään pääsihteeriä 7,9 ja 11 artiklojen mukaisesti. Tuomioistuimen isäntävaltio tekee tarvittavat järjestelyt yhteistyössä tallettajan kanssa.

2. Pääsihteerin 3 artiklan 5 kappaleessa ja 4 artiklan 7 kappaleessa määriteltäviä tehtäviä hoitaa tallettaja siihen saakka, kunnes pääsihteri on nimitetty.

Tehty Tukholmassa 15 päivänä joulukuuta 1992 englannin, espanjan, italian, ranskan, saksan ja venäjän kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

be interpreted to establish any obligations or commitments for CSCE participating States that are not parties to this Convention if not expressly provided for and expressly accepted by such States in writing.

Article 39

Transitional Provisions

1. The Court shall proceed, within four months of the entry into force of this Convention, to elect the Bureau, to adopt its rules and to appoint the Registrar in accordance with the provisions of Articles 7,9 and 11. The host Government of the Court shall, in co-operation with the Depositary, make the arrangements required.

2. Until a Registrar is appointed, the duties of the Registrar under Article 3, paragraph 5, and Article 4, paragraph 7 shall be performed by the Depositary.

Done at Stockholm, in the English, French, German, Italian, Russian and Spanish languages, all six language versions being equally authentic, on 15th December 1992.

Rahoitusta koskeva**PÖYTÄKIRJA**

tehty sovittelua ja välitystä ETYKin yhteydessä koskevan yleissopimuksen 13 artiklan mukaisesti

1 artikla*Tuomioistuimen kustannukset*

1. Sovittelua ja välitystä ETYKin yhteydessä koskevan yleissopimuksen (jäljempänä ”yleissopimus”) sopimusvaltiot vastaavat kaikista yleissopimuksella perustetun tuomioistuimen kustannuksista. Sovittelijoiden ja välimiesten kustannukset katsotaan tuomioistuimen kustannuksiksi.

2. Tuomioistuimen isäntävaltion velvollisuuksista tuomioistuimen toimitilojen ja kaluston, niiden kunnossapidon, vakuutusten ja turvallisuuden sekä käyttötarvikkeisiin liittyvien kulujen osalta sovitaan sopimusvaltioiden suostumuksella ja puolesta toimivan tuomioistuimen ja isäntävaltion välisellä kirjeenvaihdolla.

2 artikla*Tuomioistuimen budjetin maksuosuudet*

1. Tuomioistuimen budjetin maksuosuudet jaetaan sopimusvaltioiden kesken ETYKissä sovellettavan jakotaulukon mukaisesti. Taulukkoa tarkistetaan ottaen huomioon ETYKin osanottajavaltioiden ja yleissopimuksen sopimusvaltioiden lukumäärien välinen ero.

2. Jos valtio ratifioi yleissopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun se on tullut voimaan, kyseisen valtion maksuosuus on silloisena tilivuonna yksi kahdestoistaosa tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti tarkistetun taulukon mukaisesta osuudesta jokaiselta täydeltä kalenterikuukaudelta, jotka ovat jäljellä tilivuodesta sen päivämäärän jälkeen, jolloin yleissopimus on sen osalta tullut voimaan.

3. Jos valtio, joka ei ole yleissopimuksen sopimuspuoli, antaa riidan tuomioistuimen käsiteltäväksi yleissopimuksen 20 artiklan 2 kap-

FINANCIAL PROTOCOL

established in accordance with article 13 of the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE

Article 1*Costs of the Court*

1. All the costs of the Court established by the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE (hereinafter referred to as ”the Convention”) shall be met by the States parties to the Convention. Costs of conciliators and arbitrators shall be costs of the Court.

2. The obligations of the host State with respect to expenditures in connection with the premises and furniture for use by the Court, their maintenance, insurance and security, as well as utilities, shall be set out in an exchange of letters between the Court acting with the consent of and on behalf of the States parties to the Convention, and the host State.

Article 2*Contributions to the Budget of the Court*

1. Contributions to the budget of the Court shall be divided among the States parties to the Convention according to the scale of distribution applicable within the CSCE, adjusted to take into account the difference in number between the CSCE participating States and the States parties to the Convention.

2. If a State ratifies or accedes to the Convention after its entry into force, its contribution shall be equal, for the current financial year, to one-twelfth of its portion of the adjusted scale, as established according to paragraph 1 of this Article, for each full month of that financial year which remains after the date on which the Convention enters into force in respect of it.

3. If a State which is not a party to the Convention submits a dispute to the Court pursuant to the provisions of Article 20,

paleen tai 26 artiklan 1 kappaleen mukaisesti, sen tulee osallistua tuomioistuimen budjetin rahoitukseen riidan käsittelyn ajaksi ikään kuin se olisi yleissopimuksen sopimuspuoli.

Tätä kappaletta sovellettaessa sovittelun katsotaan alkavan sinä päivänä, kun tuomioistuimen pääsihteeri vastaanottaa ilmoituksen riidan osapuolten sopimuksesta perustaa komissio, ja päättyvän sinä päivänä, kun komissio saattaa raporttinsa tiedoksi riidan osapuolille. Jos osapuoli vetäytyy sovittelusta, käsittelyn katsotaan päättyvän sinä päivänä, yleissopimuksen 25 artiklan 6 kappaleessa tarkoitettu raportti on annettu tiedoksi. Välitysmenettelyn katsotaan alkavan sinä päivänä, kun pääsihteeri vastaanottaa ilmoituksen riidan osapuolten sopimuksesta perustaa välimiesoikeus, ja päättyvän sinä päivänä, kun välimiesoikeus antaa päätöksensä.

3 artikla

Tilivuosi ja budjetti

1. Tilivuosi on 1 päivästä tammikuuta 31 päivään joulukuuta.

2. Pääsihteeri, joka toimii tuomioistuimen puheenjohtajiston myötävaikutuksella, laatii joka vuosi tuomioistuimen budjettiehdotuksen. Seuraavaa tilivuotta koskeva budjettiehdotus tulee toimittaa yleissopimuksen sopimusvaltioille ennen syyskuun 15 päivää.

3. Yleissopimuksen sopimusvaltioiden edustajat hyväksyvät budjetin. Budjetin käsittely ja hyväksyminen tapahtuu Wienissä, elleivät sopimuspuolet toisin sovi. Budjetin tultua hyväksytyksi, pääsihteerin tulee pyytää sopimusvaltioita suorittamaan maksuosuutensa.

Jos budjettia ei ole hyväksytty 31 päivään joulukuuta mennessä, tuomioistuin toimii edelleen budjetin perusteella, ja pääsihteerin tulee, vaikuttamatta myöhempään tarkistuksiin, pyytää sopimusvaltioita suorittamaan maksuosuutensa tuon budjetin mukaisesti.

Pääsihteerin tulee pyytää sopimusvaltioita suorittamaan 50 prosenttia maksuosuudestaan 1 päivään tammikuuta mennessä ja loput 50 prosenttia 1 päivään huhtikuuta mennessä.

4. Elleivät sopimusvaltioiden edustajat toisin

paragraph 2, or Article 26, paragraph 1 of the Convention, it shall contribute to the financing of the budget of the Court, for the duration of the proceedings, as if it were a party to the Convention.

For the application of this paragraph, the conciliation shall be presumed to commence on the day the Registrar receives notice of the agreement of the parties to set up a Commission and to end on the day the Commission notifies its report to the parties. If a party withdraws from the proceedings, these proceedings shall be considered as ended on the day of notice of the report specified in Article 25, paragraph 6 of the Convention. The arbitration proceedings shall be presumed to start on the day the Registrar receives notice of the agreement of the parties to establish a Tribunal and to end on the day the Tribunal renders its award.

Article 3

Financial Year and Budget

1. The financial year shall be from 1 January to 31 December.

2. The Registrar, acting with the concurrence of the Bureau of the Court, shall establish each year a budget proposal for the Court. The budget proposal for the ensuing financial year shall be submitted to the States parties to the Convention before 15 September.

3. The budget shall be approved by the representatives of the States parties to the Convention. Consideration and approval of the budget shall take place in Vienna unless the States parties to the Convention otherwise agree. On approval of the budget for the financial year the Registrar shall request the States parties to the Convention to remit their contributions.

If the budget is not approved by 31 December the Court will operate on the basis of the preceding budget and, without prejudice to later adjustments, the Registrar shall request the States parties to the Convention to remit their contributions in accordance with this budget.

The Registrar shall request States parties to the Convention to make fifty per cent of their contributions available on 1 January and the remaining fifty per cent on 1 April.

4. Barring a decision to the contrary by the

sovi, budjetti laaditaan Sveitsin frangeina ja valtioiden maksuosuudet tulee suorittaa tuossa valuutassa.

5. Valtion, joka ratifioi yleissopimuksen tai liittyy siihen sen voimaantulon jälkeen, tulee suorittaa ensimmäinen maksuosuutensa kahden kuukauden kuluessa pääsihteerin pyynnöstä lukien.

6. Valtioiden, jotka olematta sopimusvaltioita ovat saattaneet riidan tuomioistuimen käsiteltäväksi, tulee suorittaa maksuosuutensa kahden kuukauden kuluessa pääsihteerin pyynnön jälkeen.

7. Yleissopimuksen voimaantulovuonna sopimusvaltioiden tulee suorittaa maksuosuutensa budjettiin kahden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin kahdestoista yleissopimuksen ratifioimiskirja on talletettu. Tämä budjetti on alustavasti vahvistettu 250.000 Sveitsin frangiksi.

4 artikla

Velat, suoritukset ja tarkistettu budjetti

1. Hyväksytty budjetti valtuuttaa pääsihteerin, joka toimii tuomioistuimen puheenjohtajiston vastuulla, tekemään sitoumuksia ja suorittamaan maksuja hyväksytyyn määrään asti ja hyväksytyyn tarkoitukseen.

2. Pääsihteeri, joka toimii tuomioistuimen puheenjohtajiston vastuulla, on oikeutettu tekemään kohtien ja alakohtien välillä siirtoja enintään 15 prosenttia kohdan tai alakohdan summasta. Pääsihteerin on ilmoitettava kaikista sellaisista siirroista tämän pöytäkirjan 9 artiklassa mainitun varainhoitokertomuksen yhteydessä.

3. Tilivuoden lopussa maksamatta olevat velat siirretään seuraavalle tilivuodelle.

4. Jos olosuhteet niin vaativat ja sen jälkeen, kun saatavilla olevat varat on tutkittu tarkasti säästöjen toteamiseksi, pääsihteerillä on oikeus toimittaa sopimusvaltioiden edustajien hyväksyttäväksi tarkistettu budjetti, joka voi edellyttää lisämäärärahojen pyytämistä.

5. Määrättyä tilivuotta koskeva mahdollinen ylijäämä tulee vähentää vahvistetuista maksuosuuksista tilivuodelta, joka seuraa sitä vuotta, jolloin sopimusvaltioiden edustajat ovat

representatives of the States parties to the Convention, the budget shall be established in Swiss francs and the contributions of the States shall be paid in this currency.

5. A State which ratifies or accedes to the Convention after its entry into force shall pay its first contribution to the budget within two months after the request by the Registrar.

6. States which, without being parties to the Convention, have submitted a dispute to the Court, shall pay their contribution within two months after the request by the Registrar.

7. The year the Convention enters into force the States parties to the Convention shall pay their contribution to the budget within two months following the date of deposit of the twelfth instrument of ratification of the Convention. This budget is preliminarily fixed at 250,000 Swiss francs.

Article 4

Obligations, Payments and Revised Budget

1. The approved budget shall constitute authorization to the Registrar, acting under the responsibility of the Bureau of the Court, to incur obligations and make payments up to the amounts and for the purposes approved.

2. The Registrar, acting under the responsibility of the Bureau of the Court, is authorized to make transfers between items and sub-items of up to 15 per cent of items/sub-items. All such transfers must be reported by the Registrar in connection with the financial statement mentioned in Article 9 of this Protocol.

3. Obligations remaining undischarged at the end of the financial year shall be carried over to the next financial year.

4. If so obliged by circumstances and following careful examination of available resources with a view to identifying savings, the Registrar is authorized to submit a revised budget, which may entail requests for supplementary appropriations, for the approval of the representatives of the States parties to the Convention.

5. Any surplus for a given financial year shall be deducted from the assessed contributions for the financial year following the one in which the accounts have been approved by the

hyväksyneet tilit. Mahdollinen alijäämä rasittaa seuraavaa tilivuotta, elleivät sopimusvaltioiden edustajat päätä lisämaksusuuksista.

5 artikla

Toimintapääomarahasto

Toimintapääomarahasto voidaan perustaa, jos sopimusvaltiot pitävät sitä tarpeellisena. Rahaston rahoittavat sopimusvaltiot.

6 artikla

Palkkiot

1. Tuomioistuimen puheenjohtajiston, sovittelukomissioiden ja välimesoikeuksien jäsenet saavat päiväpalkkion jokaiselta päivältä, jona he hoitavat tehtäviään.

2. Tuomioistuimen puheenjohtajiston jäsenet saavat lisäksi nimellisen vuosipalkkion.

3. Sopimusvaltioiden edustajat vahvistavat päiväpalkkion ja nimellisen vuosipalkkion.

7 artikla

Palkat, sosiaaliturva ja eläkkeet

1. Pääsihteeri ja muu yleissopimuksen 9 artiklan mukaisesti nimitetty sihteeristön henkilökunta saavat palkkaa, jonka sopimusvaltioiden edustajat vahvistavat.

2. Sihteeristön henkilökunta tulee rajoittaa ehdottomaan vähimmäismäärään, joka tarvitaan tuomioistuimen toimintaa varten.

3. Sopimusvaltioiden edustajien tulee varmistaa, että pääsihteerille ja muulle sihteeristön henkilökunnalle tarjotaan riittävät sosiaaliedut ja eläke.

8 artikla

Matkakustannukset

1. Tuomioistuimen puheenjohtajiston, sovittelukomission ja välimesoikeuden jäsenille, pääsihteerille ja sihteeristön henkilökunnalle korvataan matkakustannukset, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä heidän tehtäviensä hoitamisen vuoksi.

representatives of the States parties to the Convention. Any deficit shall be charged to the ensuing financial year unless the representatives of the States parties to the Convention decide on supplementary contributions.

Article 5

Working Capital Fund

A working capital fund may be established in case the States parties to the Convention deem it necessary. It will be funded by the States parties to the Convention.

Article 6

Allowances and Nominal Retainers

1. Members of the Bureau of the Court, of the Conciliation Commissions and of the Arbitral Tribunals shall receive, for each day on which they exercise their functions, a daily allowance.

2. Members of the Bureau of the Court shall additionally receive a nominal annual retainer.

3. The daily allowance and the nominal annual retainer shall be determined by the representatives of the States parties to the Convention.

Article 7

Salaries, Social Security and Pensions

1. The Registrar and any other registry staff appointed in accordance with Article 9 of the Convention shall receive a salary to be determined by the representatives of the States parties to the Convention.

2. The registry staff shall be limited to the strict minimum needed to ensure the operation of the Court.

3. The representatives of the States parties to the Convention shall ensure that the Registrar and the registry staff are afforded an adequate social security scheme and retirement pension.

Article 8

Travel Expenses

1. Travel expenses which are absolutely necessary for exercising their functions shall be paid to the members of the Bureau of the Court, of the Conciliation Commissions and of the Arbitral Tribunals and to the Registrar and the registry staff.

2. Matkakustannusten korvaus muodostuu todellisista kuljetuskuluista, mukaanlukien kuljetukseen tavallisesti liittyvät kustannukset, sekä päivärahasta, jolla katetaan kaikki ruokailukulut, asuminen, palvelupalkkiot ja muut henkilökohtaiset kulut. Sopimusvaltioiden edustajat vahvistavat päivärahan suuruuden.

9 artikla

Pöytäkirjat ja tilit

1. Pääsihteerin, joka toimii tuomioistuimen puheenjohtajiston valtuutuksella, tulee varmistaa, että taloudellisista toimista pidetään asianmukaista kirjaa ja tilejä ja että kaikki maksusuoritukset on asianmukaisesti valtuutettu.

2. Pääsihteerin, joka toimii tuomioistuimen puheenjohtajiston valtuutuksella, tulee toimittaa sopimusvaltioille viimeistään 1 päivänä maaliskuuta edellistä tilivuotta koskeva varainhoitokertomus, josta ilmenee

- a) kaikkien tilien tulot ja menot,
- b) tilanne budjettiin nähden,
- c) varat ja velat tilivuoden lopussa.

10 artikla

Tilintarkastus

1. Tuomioistuimen tilit tarkastaa kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat eri valtioiden kansalaisia ja jotka sopimusvaltioiden edustajat nimitävät kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Tilintarkastajina eivät voi olla henkilöt, jotka esiintyvät tai ovat esiintyneet sovittelijoiden tai välimiesten luettelossa tai jotka ovat saaneet tuomioistuimelta suorituksia tämän pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti.

2. Tilintarkastajien tulee suorittaa tilintarkastus vuosittain. Heidän tulee erityisesti tarkastaa kirjanpidon, varoja ja velkoja koskevien tietojen ja tilikirjojen paikkansapitävyys. Tilikirjojen tulee olla saatavilla vuotuista tilintarkastusta ja tarkastamista varten viimeistään 1 päivänä maaliskuuta.

3. Tilintarkastajien tulee suorittaa sellainen tilintarkastus, jota he pitävät tarpeellisenä seuraavien seikkojen todistamiseksi:

- a) että heille toimitettu vuotuinen varainhoi-

2. Travel expenses shall comprise actual transportation costs, including expenses normally incidental to transportation, and a daily subsistence allowance to cover all charges of meals, lodging, fees and gratuities and other personal expenses. The daily subsistence allowance shall be determined by the representatives of the States parties to the Convention.

Article 9

Records and Accounts

1. The Registrar, acting under the authority of the Bureau of the Court, shall ensure that appropriate records and accounts are kept of the transactions and that all payments are properly authorized.

2. The Registrar, acting under the authority of the Bureau of the Court, shall submit to the States parties to the Convention, not later than 1 March, an annual financial statement showing, for the preceding financial year:

- (a) the income and expenditures relating to all accounts;
- (b) the situation with regard to budget provisions;
- (c) the financial assets and liabilities at the end of the financial year.

Article 10

Audit

1. The accounts of the Court shall be audited by two auditors, of different nationalities, appointed for renewable periods of three years by the representatives of the States parties to the Convention.

Persons appearing or having appeared on the lists of conciliators of arbitrators or having received payment by the Court pursuant to Article 7 of this Protocol may not be auditors.

2. Auditors shall annually conduct audits. They shall, in particular, check the accuracy of the books, the statement of assets and liabilities, and the accounts. The accounts shall be available for the annual auditing and inspection not later than 1 March.

3. Auditors shall perform such audits as they deem necessary to certify:

- (a) that the annual financial statement sub-

tokertomus pitää paikkansa ja on tuomioistuimen kirjanpidon ja pöytäkirjojen mukainen,

b) että kertomukseen kirjatut taloudelliset toimet on suoritettu asiaankuuluvien sääntöjen, budjettimääräysten ja muiden mahdollisesti soveltuvien ohjeiden mukaisesti, ja

c) että talletetut tai käteiset varat on varmennettu tallettajilta suoraan saaduilla todistuksilla tai tosiasiallisesti laskemalla.

4. Pääsihteerin tulee antaa tilintarkastajille sellaista apua ja tukea, jota he tarvitsevat hoitaakseen tehtävänsä asianmukaisesti. Tilintarkastajilla tulee erityisesti olla käytettävissään tilikirjat, pöytäkirjat ja muut asiakirjat, jotka heidän mielestään ovat tarpeen tilintarkastusta varten.

5. Tilintarkastajien tulee antaa vuosittain kertomus, joka sisältää tilintarkastustodistuksen ja selitykset, joihin tilintarkastus antaa aihetta. He voivat tässä yhteydessä tehdä myös tarpeellisina pitämäänsä huomautuksia taloudellisten menettelytapojen, kirjanpitojärjestelmän ja sisäisen taloudellisen valvonnan tehokkuudesta.

6. Kertomus tulee toimittaa sopimusvaltioiden edustajille neljän kuukauden kuluessa kyseessä olevan tilivuoden päättymisestä. Kertomus tulee antaa pääsihteerille etukäteen siten, että hänellä on vähintään 15 päivää aikaa toimittaa selitykset ja vastineet, joita hän ehkä pitää tarpeellisena.

7. Vuotuisen tilintarkastuksen lisäksi tilintarkastajilla tulee olla mahdollisuus milloin tahansa tarkastaa kirjanpito, varoja ja velkoja koskeva tilanne ja tilikirjat.

8. Tilintarkastuskertomuksen perusteella sopimusvaltioiden edustajien tulee hyväksyä tilinpäätös tai ryhtyä muihin sopivina pitämiinsä toimenpiteisiin.

11 artikla

Erityinen menotili

1. Sopimusvaltiot voivat perustaa erityisen menotilin, jonka tarkoituksena on alentaa niiden valtioiden oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat osapuolena tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa riidassa ja joilla on vaikeuksia suoriuttaa näitä kustannuksia. Tili rahoitetaan sopimusvaltioiden vapaaehtoisilla avustuksilla.

mitted to them is correct and in accordance with the books and records of the Court,

(b) that the financial transactions recorded in this statement have been effected in accordance with the relevant rules, the budgetary provisions and other directives which may be applicable, and

(c) that the funds on deposit and on hand have been verified by certificates received directly from the depositories or by actual count.

4. The Registrar shall give auditors such assistance and facilities as may be needed for the proper discharge of their duties. Auditors shall, in particular, have free access to the book of account, records and documents which, in their opinion, are necessary for the audit.

5. Auditors shall annually draw up a report certifying the accounts and setting forth the comments warranted by the audit. They may, in this context, also make such observations as they deem necessary regarding the efficiency of financial procedures, the accounting system and the internal financial control.

6. The report shall be submitted to the representatives of the States parties to the Convention not later than four months after the end of the financial year to which the accounts refer. The report shall be transmitted to the Registrar beforehand, so that he will have at least 15 days in which to furnish such explanations and justifications as he may consider necessary.

7. In addition to the annual auditing, auditors will at any time have free access to check the books, the statement of assets and liabilities, and accounts.

8. On the basis of the audit report, the representatives of the States parties to the Convention shall signify their acceptance of the annual financial statement or take such other action as may be considered appropriate.

Article 11

Special Disbursement Account

1. A special disbursement account may be established by the States parties to the Convention aimed at lowering the procedural costs for the States parties to disputes submitted to the Court which have difficulties paying these costs. It will be funded by voluntary contributions from States parties to the Convention.

2. Tuomioistuimen käsiteltäväksi annetun riidan osapuolena olevan valtion, joka toivoo saavansa varoja erityiseltä menotililtä, tulee tehdä pääsihteerille hakemus, joka sisältää yksityiskohtaisen arvion oikeudenkäyntikuluista.

Tuomioistuimen puheenjohtajisto tutkii hakemuksen ja toimittaa suosituksensa sopimuspuolten edustajille, jotka päättävät, hyväksytäänkö hakemus ja kuinka paljon varoja myönnetään.

Erityiseltä menotililtä varoja saaneen valtion tulee sen jälkeen, kun tapaus on käsitelty, toimittaa pääsihteerille puheenjohtajiston tutkittavaksi yksityiskohtainen selvitys todellisuudessa syntyneistä oikeudenkäyntikuluista, ja tarvittaessa palauttaa ylijäämää.

12 artikla

Päätöksenteko

Kaikki sopimuspuolten tai niiden edustajien päätökset tämän pöytäkirjan mukaisesti tehdään yksimielisesti.

13 artikla

Muutokset

Tämän pöytäkirjan muutokset hyväksytään yleissopimuksen 35 artiklan määräysten mukaisesti. Tuomioistuimen puheenjohtajisto voi antaa lausunnon ehdotetuista muutoksista ETY-Kin sihteeristölle toimitettavaksi edelleen ETY-Kin osanottajavaltioille.

Tämä pöytäkirja, joka on tehty Prahassa 28 päivänä huhtikuuta 1993 englannin, espanjan, italian, ranskan, saksan ja venäjän kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset, ja jonka virkamieskomitea on hyväksynyt sovittelua ja välitystä ETYKin yhteydessä koskevan yleissopimuksen 13 artiklan mukaisesti, on talletettu Ruotsin hallituksen huostaan.

2. A State party to a dispute submitted to the Court that wishes to receive funds from the special disbursement account shall file a request to the Registrar, with a detailed statement estimating procedural costs.

The Bureau of the Court shall examine the request and forward its recommendation to the representatives of the States parties to the Convention which shall decide whether to grant this request and to what extent.

After the case has been heard, the State having received funds from the special disbursement account shall address to the Registrar, for study by the Bureau, a detailed statement of procedural costs actually expended and shall proceed, if need be, with reimbursing the sums in excess of the actual costs.

Article 12

Decision Making

All decisions by the States parties to the Convention or their representatives under this Protocol shall be taken by consensus.

Article 13

Amendments

Amendments to this Protocol shall be adopted in accordance with the provisions of Article 35 of the Convention. The Bureau of the Court may address its opinion on the proposed amendments to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

This Protocol, established in the English, French, German, Italian, Russian and Spanish languages, all six language versions being equally authentic, having been adopted by the Committee of Senior officials at Prague, on 28 April 1993 in accordance with Article 13 of the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE is deposited with the Government of Sweden.